

is and Morgan's Latin Series

HORACE
THE ODES, EPODES
AND
CARMEN SAECULARE

EDITED BY

CLIFFORD HERSCHEL MOORE, PH.D.

PROFESSOR OF LATIN IN HARVARD UNIVERSITY

OF SOUTHERN REGIONAL LIBRARY FACILITY

JUN 1 1951

PA
6393 Horatius
C2 Flaccus--

**Southern Branch
of the
University of California
Los Angeles**

Form L 1

PA
6393
C2
1902

Morris and Morgan's Latin Series

HORACE
THE ODES, EPODES

AND

CARMEN SAECULARE

EDITED BY

CLIFFORD HERSCHEL MOORE, PH.D.

PROFESSOR OF LATIN IN HARVARD UNIVERSITY

46858

TEXT EDITION

NEW YORK · CINCINNATI · CHICAGO
AMERICAN BOOK COMPANY

5

COPYRIGHT, 1902, BY
EDWARD P. MORRIS AND MORRIS H. MORGAN.

ENTERED AT STATIONERS' HALL, LONDON

MOORE. HORACE. TEXT.

W. P. 5

ABNOCLIAO TO VINU
HOMAGG ROBTUOQ

PA
6393
C2
1902

HORATI CARMINA

LIBER PRIMVS

I

Maecenas atavis edite regibus,
o et praesidium et dulce decus meum:
Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
collegisse iuvat metaque fervidis
evitata rotis, palmaque nobilis
terrarum dominos evehit ad deos;
hunc, si mobilium turba Quiritium
certat tergeminis tollere honoribus;
illum, si proprio condidit horreo
quicquid de Libycis verritur areis.
Gaudentem patrios findere sarculo
agros Attalicis condicionibus
numquam demoveas, ut trabe Cypria
Myrtoum pavidus nauta secet mare;
luctantem Icariis fluctibus Africum
mercator metuens otium et oppidi
laudat rura sui: mox reficit ratis
quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Massici
nec partem solido demere de die

11-1-29

SC

Gift. L. A. H. S. Library, 1923

10

15

20

spernit, nunc viridi membra sub arbuto
 stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
 Multos castra iuvant et lituo tubae
 permixtus sonitus bellaque matribus
 25 detestata. Manet sub Iove frigido
 venator tenerae coniugis immemor,
 seu visa est catulis cerva fidelibus,
 seu rupit teretis Marsus aper plagas.
 Me doctarum hederæ præmia frontium
 30 dis miscent superis; me gelidum nemus
 Nympharumque leves cum Satyris chori
 secernunt populo, si neque tibus
 Euterpe cohibet nec Polyhymnia
 Lesboum refugit tendere barbiton.
 35 Quodsi me lyricis vatibus inseres,
 sublimi feriam sidera vertice.

2

Iam satis terris nivis atque dirae
 grandinis misit pater, et rubente
 dextera sacras iaculatus arcis
 terruit urbem,
 5 terruit gentis, grave ne rediret
 saeculum Pyrrhae nova monstra questae,
 omne cum Proteus pecus egit altos
 visere montis,
 piscium et summa genus haesit ulmo,
 10 nota quae sedes fuerat columbis,
 et superiecto pavidæ natarunt
 aequore dammae.

15 Vidimus flavum Tiberim retortis
litore Etrusco violenter undis
ire deiectum monumenta regis
templaque Vestae,

20 Iliae dum se nimium querenti
iactat ultorem, vagus et sinistra
labitur ripa Iove non probante u-
xorius amnis.

Audiet civis acuisse ferrum,
quo graves Persae melius perirent,
audiet pugnas vitio parentum
rara iuventus.

25 Quem vocet divum populus ruentis
imperi rebus? Prece qua fatigent
virgines sanctae minus audientem
carmina Vestam?

30 Cui dabit partis scelus expiandi
Iuppiter? Tandem venias, precamur,
nube candentis umeros amictus,
augur Apollo;

35 sive tu mavis, Erycina ridens,
quam Iocus circum volat et Cupido;
sive neglectum genus et nepotes
respicis, auctor,

40 heu nimis longo satiate ludo,
quem iuvat clamor galeaeque leves
acer et Marsi peditis cruentum
voltus in hostem;

sive mutata iuvenem figura
 ales in terris imitaris almae
 filius Maiaë, patiens vocari
 Caesaris ultor,

45 serus in caelum redeas diuque
 laetus intersis populo Quirini,
 neve te nostris vitiis iniquum
 ocior aura

tollat; hic magnos potius triumphos,
 50 hic ames dici pater atque princeps,
 neu sinas Medos equitare inultos
 te duce, Caesar.

3

Sic te diva potens Cypri,
 sic fratres Helenae, lucida sidera,
 ventorumque regat pater,
 obstrictis aliis praeter Iapyga,
 5 navis, quae tibi creditum
 debes Vergilium, finibus Atticis
 reddas incolumem precor
 et serves animae dimidium meae.
 Illi robur et aes triplex
 10 circa pectus erat, qui fragilem truci
 commisit pelago ratem
 primus, nec timuit praecipitem Africum
 decertantem Aquilonibus
 nec tristis Hyadas nec rabiem Noti,
 15 quo non arbiter Hadriae
 maior, tollere seu ponere volt freta.

Quem mortis timuit gradum,
qui siccis oculis monstra natantia,
qui vidit mare turbidum et
20 infamis scopulos Acroceraunia?
Nequiquam deus abscidit
prudens Oceano dissociabili
terras, si tamen impiae
non tangenda rates transiliunt vada.
25 Audax omnia perpeti
gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem aethera domo
30 subductum macies et nova febrium
terris incubuit cohors,
semotique prius tarda necessitas
leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Daedalus aera
35 pennis non homini datis;
perrupit Acheronta Hercules labor.
Nil mortalibus ardui est;
caelum ipsum petimus stultitia, neque
per nostrum patimur scelus
40 iracunda Iovem ponere fulmina.

4

Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni,
trahuntque siccas machinae carinas,
ac neque iam stabulis gaudet pecus aut arator igni,
nec prata canis albicant pruinis.

- 5 Iam Cytherea choros ducit Venus imminente luna,
iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
alterno terram quatunt pede, dum gravis Cyclopum
Volcanus ardens visit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto,
10 aut flore terrae quem ferunt solutae;
nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
seu poscat agna sive malit haedo.
Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas
regumque turris. O beate Sesti,
15 vitae summa brevis spem nos vetat incohare longam.
Iam te premet nox fabulaeque manes
et domus exilis Plutonia; quo simul mearis,
nec regna vini sortiere talis
nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
20 nunc omnis et mox virgines tepebunt.

5

Quis multa gracilis te puer in rosa
perfusus liquidis urget odoribus
grato, Pyrrha, sub antro?

Cui flavam religas comam,

- 5 simplex munditiis? Heu quotiens fidem
mutatosque deos flebit et aspera

nigris aequora ventis
emirabitur insolens,

- qui nunc te fruitur, credulus aurea,
10 qui semper vacuam, semper amabilem
sperat, nescius aurae
fallacis. Miseri quibus

intemptata nites : me tabula sacer
votiva paries indicat uvida
15 suspendisse potenti
vestimenta maris deo.

6

Scriberis Vario fortis et hostium
victor Maeonii carminis alite,
quam rem cumque ferox navibus aut equis
miles te duce gesserit.
5 Nos, Agrippa, neque haec dicere nec gravem
Pelidae stomachum cedere nescii
nec cursus duplicis per mare Vlixei
nec saevam Pelopis domum
conamur, tenues grandia, dum pudor
10 imbellisque lyrae musa potens vetat
laudes egregii Caesaris et tuas
culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
digne scripserit aut pulvere Troico
15 nigrum Merionen aut ope Palladis
Tydiden superis parem ?
Nos convivia, nos proelia virginum
sectis in iuvenes unguibus acrium
cantamus vacui, sive quid urimur,
20 non praeter solitum leves.

7

Laudabunt alii claram Rhodon aut Mytilenen
aut Epheson bimarisve Corinthi

moenia vel Baccho Thebas vel Apolline Delphos
insignis aut Thessala Tempe.

5 Sunt quibus unum opus est intactae Palladis urbem
carmine perpetuo celebrare et
undique decerptam fronti praeponere olivam ;
plurimus in Iunonis honorem
aptum dicet equis Argos ditisque Mycenae.

10 Me nec tam patiens Lacedaemon
nec tam Larisae percussit campus opimae
quam domus Albunae resonantis
et praeceps Anio ac Tiburni lucus et uda
mobilibus pomaria rivis.

15 Albus ut obscuro deterget nubila caelo
saepe Notus neque parturit imbris
perpetuos, sic tu sapiens finire memento
tristitiam vitaeque labores
molli, Plance, mero, seu te fulgentia signis

20 castra tenent seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina patremque
cum fugeret, tamen uda Lyaeo
tempora populea fertur vinxisse corona,
sic tristis adfatus amicos :

25 'Quo nos cumque feret melior fortuna parente,
ibimus, o socii comitesque !
Nil desperandum Teucro duce et auspice Teucro ;
certus enim promisit Apollo
ambiguam tellure nova Salamina futuram.

30 O fortes peioraque passi
mecum saepe viri, nunc vino pellite curas ;
cras ingens iterabimus aequor.'

8

- Lydia, dic, per omnis
te deos oro, Sybarin cur properes amando
perdere, cur apricum
oderit campum, patiens pulveris atque solis.
5 Cur neque militaris
inter aequalis equitat, Gallica nec lupatis
temperat ora frenis?
Cur timet flavum Tiberim tangere? Cur olivum
sanguine viperino
10 cautius vitat neque iam livida gestat armis
bracchia, saepe disco,
saepe trans finem iaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinae
filium dicunt Thetidis sub lacrimosa Troiae
15 funera, ne virilis
cultus in caedem et Lycias proriperet catervas?

9

- Vides ut alta stet nive candidum
Soracte, nec iam sustineant onus
silvae laborantes, geluque
flumina constiterint acuto.
5 Dissolve frigus ligna super foco
large reponens, atque benignius
deprome quadrimum Sabina,
o Thaliarche, merum diota.
Permitte divis cetera; qui simul
10 stravere ventos aequore fervido

deproeliantis, nec cupressi
nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum cras fuge quaerere, et
quem fors dierum cumque dabit lucro

15   adpone, nec dulcis amores
         sperne puer neque tu choreas,

donec virenti canities abest
morosa. Nunc et campus et areae
         lenesque sub noctem susurri
20   composita repetantur hora ;

nunc et latentis proditor intimo
gratus puellae risus ab angulo
         pignusque dereptum lacertis
         aut digito male pertinaci.

IO

Mercuri, facunde nepos Atlantis,
qui feros cultus hominum recentum
voce formasti catus et decorae
         more palaestrae,

5   te canam, magni Iovis et deorum
         nuntium curvaeque lyrae parentem,
         callidum quicquid placuit iocoso
         condere furto.

Te boves olim nisi reddidisses
10   per dolum amotas puerum minaci
         voce dum terret, viduus pharetra
         risit Apollo.

Quin et Atridas duce te superbos
Ilio dives Priamus relictō
15 Thessalosque ignis et iniqua Troiae
castra fefellit.

Tu pias laetis animas reponis
sedibus virgaque levem coerces
20 aurea turbam, superis deorum
gratus et imis.

II

Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi
finem di dederint, Leuconoe, nec Babylonios
temptaris numeros. Vt melius quicquid erit pati,
seu pluris hiemes seu tribuit Iuppiter ultimam
5 quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. Sapias, vina liques, et spatio brevi
spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
aetas; carpe diem, quam minimum credula postero.

I 2

Quem virum aut heroa lyra vel acri
tibia sumis celebrare, Clio,
quem deum? Cuius recinet iocosa
nomen imago
5 aut in umbrosis Heliconis oris
aut super Pindo gelidove in Haemo?
Vnde vocalem temere insecutae
Orphea silvae,
arte materna rapidos morantem
10 fluminum lapsus celerisque ventos,

blandum et auritas fidibus canoris
ducere quercus.

15 Quid prius dicam solitis parentis
laudibus, qui res hominum ac deorum,
qui mare et terras variisque mundum
temperat horis?

Vnde nil maius generatur ipso,
nec viget quicquam simile aut secundum;
proximos illi tamen occupavit
20 Pallas honores,

proeliis audax; neque te silebo
Liber, et saevis inimica virgo
beluis, nec te, metuende certa
Phoebe sagitta.

25 Dicam et Alciden puerosque Ledaë,
hunc equis, illum superare pugnis
nobilem; quorum simul alba nautis
stella refulsit,

30 defluit saxis agitatus umor,
concidunt venti fugiuntque nubes,
et minax, quod sic voluere, ponto
unda recumbit.

Romulum post hos prius an quietum
Pompili regnum memorem an superbos
35 Tarquini fascis dubito, an Catonis
nobile letum.

Regulum et Scauros animaeque magnae
prodigum Paullum superante Poeno

40

gratus insigni referam camena
Fabriciumque.

Hunc et intonsis Curium capillis
utilem bello tulit et Camillum
saeva paupertas et avitus apto
cum lare fundus.

45

Crescit occulto velut arbor aevo
fama Marcelli; micat inter omnis
Iulium sidus velut inter ignis
luna minores.

50

Gentis humanae pater atque custos,
orte Saturno, tibi cura magni
Caesaris fatis data: tu secundo
Caesare regnes.

55

Ille seu Parthos Latio imminentis
egerit iusto domitos triumpho
sive subiectos Orientis orae
Seras et Indos,

60

te minor latum reget aequus orbem;
tu gravi curru quaties Olympum,
tu parum castis inimica mittes
fulmina lucis.

13

Cum tu, Lydia, Telephi
cervicem roseam, cerea Telephi
laudas bracchia, vae meum
fervens difficili bile tumet iecur.

- 5 Tum nec mens mihi nec color
 certa sede manet, umor et in genas
 furtim labitur, arguens
 quam lentis penitus macerer ignibus.
 Vror, seu tibi candidos
 10 turparunt umeros immodicae mero
 rixae, sive puer furens
 impressit memorem dente labris notam.
 Non, si me satis audias,
 speres perpetuum dulcia barbare
 15 laedentem oscula, quae Venus
 quinta parte sui nectaris imbuit.
 Felices ter et amplius,
 quos inrupta tenet copula nec malis
 divolsus querimoniis
 20 suprema citius solvet amor die.

I4

- O navis, referent in mare te novi
 fluctus! O quid agis? Fortiter occupa
 portum! Nonne vides ut
 nudum remigio latus
 5 et malus celeri saucius Africo
 antennaeque gemant ac sine funibus
 vix durare carinae
 possint imperiosius
 aequor? Non tibi sunt integra lintea,
 10 non di, quos iterum pressa voces malo.
 Quamvis Pontica pinus,
 silvae filia nobilis,

15 iactes et genus et nomen inutile,
nil pictis timidus navita puppibus
fidit. Tu nisi ventis
debés ludibrium, cave.

Nuper sollicitum quæ mihi taedium,
nunc desiderium curaque non levis,
20 interfusa nitentis
vites æquora Cycladas.

15

Pastor cum traheret per freta navibus
Idacis Helenen perfidus hospitam,
ingrato celeres obruit otio
ventos ut caneret fera

5 Nereus fata : ' Mala ducis avi domum
quam multo repetet Graecia milite,
coniurata tuas rumpere nuptias
et regnum Priami vetus.

10 Heu heu, quantus equis, quantus adest viris
sudor ! Quanta moves funera Dardanae
genti ! Iam galeam Pallas et aegida
currusque et rabiem parat.

15 Nequiquam Veneris praesidio ferox
pectes caesariem grataque feminis
imbelli cithara carmina divides ;
nequiquam thalamo gravis

hastas et calami spicula Cnosii
vitabis strepitumque et celerem sequi

20   Aiācem : tamen, heu, serus adulteros
             crinis pulvere collines.

Non Laertiaden, exitium tuae
gentis, non Pylum Nestora respicis?
Vrgent impavidi te Salaminus
Teucer, te Sthenelus sciens

25   pugnae, sive opus est imperitare equis,
             non auriga piger. Merionen quoque
             nosces. Ecce furit te reperire atrox
             Tydides, melior patre,

30   quem tu, cervus uti vallis in altera
             visum parte lupum graminis immemor
             sublimi fugies mollis anhelitu,
             non hoc pollicitus tuae.

Iracunda diem proferet Ilio
matronisque Phrygum classis Achillei :
35   post certas hiemes uret Achaicus
             ignis Iliacas domos.'

16

O matre pulchra filia pulchrior,
quem criminosis cumque voles modum
pones iambis, sive flamma
sive mari libet Hadriano.

5   Non Dindymene, non adytis quatit
             mentem sacerdotum incola Pythius,
             non Liber aequae, non acuta
             sic geminant Corybantes aera

- 10 tristes ut irae, quas neque Noricus
deterret ensis nec mare naufragum
nec saevus ignis nec tremendo
Iuppiter ipse ruens tumultu.
- Fertur Prometheus, addere principi
limo coactus particulam undique
15 desectam, et insani leonis
vim stomacho adposuisse nostro.
- Irae Thyesten exitio gravi
stravere et altis urbibus ultimae
stetere causae cur perirent
20 funditus imprimeretque muris
hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem! Me quoque pectoris
temptavit in dulci iuventā
fervor et in celeres iambos
- 25 misit furem: nunc ego mitibus
mutare quaero tristia, dum mihi
fias recantatis amica
opprobriis animumque reddas.

17

- Velox amoenum saepe Lucretilem
mutat Lycaeο Faunus et igneam
defendit aetatem capellis
usque meis pluviosque ventos.
- 5 Impune tutum per nemus arbutos
quaerunt latentis et thyma deviae
olentis uxores mariti,
nec viridis metuunt colubras

nec Martialis haediliae lupos,
 10 utcumque dulci, Tyndari, fistula
     valles et Vsticae cubantis
     levia personuere saxa.
 Di me tuentur, dis pietas mea
 et musa cordi est. Hic tibi copia
 15 manabit ad plenum benigno
     ruris honorum opulenta cornu;
 hic in reducta valle Caniculae
 vitabis aestus et fide Teia
     dices laborantis in uno
 20 Penelopen vitreamque Circen;
 hic innocentis pocula Lesbii
 duces sub umbra, nec Semeleius
     cum Marte confundet Thyoneus
     proelia, nec metues protervum
 25 suspecta Cyrum, ne male dispari
 incontinentis iniciat manus
     et scindat haerentem coronam
     crinibus immeritamque vestem.

18

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
 circa mite solum Tiburis et moenia Catili.
 Siccis omnia nam dura deus proposuit neque
 mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
 5 Quis post vina gravem militiam aut pauperiem crepat?
 Quis non te potius, Bacche pater, teque, decens Venus?
 Ac ne quis modici transiliat munera Liberi,
 Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero

debellata, monet Sithoniis non levis Euhius,
10 cum fas atque nefas exiguo fine libidinum
discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
invitum quoniam nec variis opsa frondibus
sub divum rapiam. Saeva tene cum Berecynthio
cornu tympana, quae subsequitur caecus amor sui
15 et tollens vacuum plus nimio gloria verticem
arcanique fides prodiga, perlucidior vitro.

19

Mater saeva Cupidinum
Thebanaeque iubet me Semeles puer
et lasciva Licentia
finitis animum reddere amoribus.
5 Vrit me Glycerae nitor
splendentis Paro marmore purius;
urit grata protervitas
et voltus nimium lubricus adspici.
In me tota ruens Venus
10 Cyprum deseruit, nec patitur Scythas
et versis animosum equis
Parthum dicere nec quae nihil attinent.
Hic vivum mihi caespitem, hic
verbenas, pueri, ponite turaque
15 bimi cum patera meri;
mactata veniet lenior hostia.

20

Vile potabis modicis Sabinum
cantharis, Graeca quod ego ipse testa
conditum levi, datus in theatro
cum tibi plausus,

5   care Maccenas eques, ut paterni
          fluminis ripae simul et iocosa
          redderet laudes tibi Vaticanani
          montis imago.

10   Caecubum et prelo domitam Caleno
          tu bibes uvam : mea nec Falernae
          temperant vites neque Formiani
          pocula colles.

21

          Dianam tenerae dicite virgines,
          intonsum, pueri, dicite Cynthium,
          Latonamque supremo
          dilectam penitus Iovi.

5   Vos laetam fluviis et nemorum coma
          quaecumque aut gelido prominet Algido
          nigris aut Erymanthi
          silvis aut viridis Gragi ;

10   vos Tempe totidem tollite laudibus
          natalemque, mares, Delon Apollinis
          insignemque pharetra
          fraternaue umerum lyra.

15   Hic bellum lacrimosum, hic miseram famem
          pestemque a populo et principe Caesare in
          Persas atque Britannos
          vestra motus aget prece.

22

Integer vitae scelerisque purus
non eget Mauris iaculis neque arcu
nec venenatis gravida sagittis,

Fusce, pharetra,

5

sive per Syrtis iter aestuosas
sive facturus per inhospitalem
Caucasum vel quae loca fabulosus
lambit Hydaspes.

10

Namque me silva lupus in Sabina,
dum meam canto Lalagen et ultra
terminum curis vagor expeditis,
fugit inermem,

15

quale portentum neque militaris
Daunias latis alit aesculetis
nec Iubae tellus generat, leonum
arida nutrix.

20

Pone me pigris ubi nulla campis
arbor aestiva recreatur aura,
quod latus mundi nebulae malusque
Iuppiter urget ;

pone sub curru nimium propinqui
solis, in terra domibus negata :
dulce ridentem Lalagen amabo,
dulce loquentem.

23

Vitas inuleo me similis, Chloe,
 quaerenti pavidam montibus aviis
 matrem non sine vano
 aurarum et siluae metu;

5   nam seu mobilibus veris inhorruit
 adventus foliis, seu virides rubum
       dimovere lacertae,
       et corde et genibus tremit.

10   Atqui non ego te tigris ut aspera
 Gaetulusve leo frangere persequor;
       tandem desine matrem
       tempestiva sequi viro.

24

Quis desiderio sit pudor aut modus
 tam cari capitis? Praecipe lugubris
 cantus, Melpomene, cui liquidam pater
       vocem cum cithara dedit.

5   Ergo Quintilium perpetuus sopor
 urget! Cui Pudor et Iustitiae soror,
 incorrupta Fides, nudaque Veritas
       quando ullum inveniet parem?

10   Multis ille bonis flebilis occidit,
 nulli flebilior quam tibi, Vergili;
 tu frustra pius heu non ita creditum
       poscis Quintilium deos.

15. Quid si Threicio blandius Orpheo
 auditam moderere arboribus fidem?
 Num vanae redeat sanguis imagini,
 quam virga semel horrida,
 non lenis precibus fata recludere,
 nigro compulerit Mercurius gregi?
 20 Durum : sed levius fit patientia
 quicquid corrigere est nefas.

25

5 Parcius iunctas quatiunt fenestras
 iactibus crebris iuvenes protervi,
 nec tibi somnos adimunt, amatque
 ianua limen,
 quae prius multum facilis movebat
 cardines ; audis minus et minus iam
 ‘ Me tuo longas pereunte noctis,
 Lydia, dormis ? ’
 10 Invicem moechos anus arrogantis
 flebis in solo levis angiportu,
 Thracio bacchante magis sub inter-
 lunia vento,
 cum tibi flagrans amor et libido,
 quae solet matres furiare equorum,
 15 saeviet circa iecur ulcerosum,
 non sine questu,
 laeta quod pubes hedera virenti
 gaudeat pulla magis atque myrto,
 aridas frondes hiemis sodali
 20 dedicet Euro.

26

Musis amicus tristitiam et metus
tradam protervis in mare Creticum
portare ventis, quis sub Arcto
rex gelidae metuatur orae,

5 quid Tiridaten terreat, unice
securus. O quae fontibus integris
gaudes, apricos necte flores,
necte meo Lamiae coronam,

10 Pimplea dulcis. Nil sine te mei
prosunt honores. Hunc fidibus novis,
hunc Lesbio sacrare plectro
teque tuasque decet sorores.

27

Natis in usum laetitiae scyphis
pugnare Thracum est: tollite barbarum
morem, verecundumque Bacchum
sanguineis prohibete rixis.

5 Vino et lucernis Medus acinaces
immane quantum discrepat: impium
lenite clamorem, sodales,
et cubito remanete presso.

10 Voltis severi me quoque sumere
partem Falerni? Dicat Opuntiae
frater Megillae quo beatus
vulnere, qua pereat sagitta.

Cessat voluntas? Non alia bibam
mercede. Quae te cumque domat Venus,
15 non erubescendis adurit
ignibus, ingenuoque semper

amore peccas. Quicquid habes, age
depone tutis auribus. — A miser,
quanta laborabas Charybdi,
20 digne puer meliore flamma!

Quae saga, quis te solvere Thessalis
magus venenis, quis poterit deus?
Vix inligatum te triformi
Pegasus expediet Chimaera.

28

Te maris et terrae numeroque carentis harenae
mensorem cohibent, Archyta,
pulveris exigui prope litus parva Matinum
munera, nec quicquam tibi prodest
5 aerias temptasse domos animoque rotundum
percurisse polum morituro.
Occidit et Pelopis genitor, conviva deorum,
Tithonusque remotus in auras,
et Iovis arcanis Minos admissus, habentque
10 Tartara Panthoiden iterum Orco
demissum, quamvis clipeo Troiana refixo
tempora testatus nihil ultra
nervos atque cutem morti concesserat atrae,
iudice te non sordidus auctor
15 naturae verique. Sed omnis una manet nox
et calcanda semel via leti.

- Dant alios Furiae torvo spectacula Marti,
 exitio est avidum mare nautis ;
 mixta senum ac iuvenum densentur funera ; nullum
 20 saeva caput Proserpina fugit.
 Me quoque devexi rapidus comes Orionis
 Illyricis Notus obruit undis.
 At tu, nauta, vagae ne parce malignus harenæ
 ossibus et capiti inhumato
 25 particulam dare : sic, quodcumque minabitur Æurus
 fluctibus Hesperiiis, Venusinae
 plectantur silvæ te sospite, multaue merces
 unde potest tibi defluat æquo
 ab Iove Neptunoque sacri custode Tarenti.
 30 Neglegis immeritis nocituram
 postmodo te natis fraudem committere ? Fors et
 debita iura vicesque superbae
 te maneant ipsum : precibus non linquar inultis,
 teque piacula nulla solvent.
 35 Quamquam festinas, non est mora longa : licebit
 iniecto ter pulvere curras.

29

- Icci, beatīs nunc Arabum invides
 gazis et acrem militiam paras
 non ante devictis Sabææ
 regibus, horribilique Medo
 5 nectis catenas ? Quæ tibi virginum
 sponso necato barbara serviet ?
 Puer quis ex aula capillis
 ad cyathum statuetur unctis,

10 doctus sagittas tendere Sericas
 arcu paterno? Quis neget arduis
 pronos relabi posse rivos
 montibus et Tiberim reverti,
 cum tu coemptos undique nobilis
 libros Panaeti Socraticam et domum
 15 mutare loricis Hiberis,
 pollicitus meliora, tendis?

30

O Venus, regina Cnidi Paphique,
 sperne dilectam Cypron et vocantis
 ture te multo Glycerae decoram
 transfer in aedem.
 5 Fervidus tecum puer et solutis
 Gratiae zonis properentque Nymphae
 et parum comis sine te Iuventas
 Mercuriusque.

31

Quid dedicatum poscit Apollinem
 vates? Quid orat de patera novum
 fundens liquorem? Non opimae
 Sardiniae segetes feracis,
 5 non aestuosae grata Calabriae
 armenta, non aurum aut ebur Indicum,
 non rura quae Liris quieta
 mordet aqua taciturnus amnis.

Premant Calena falce quibus dedit
 10 Fortuna vitem, dives et aureis
     mercator exsiccet culullis
     vina Syra reparata merce,
 dis carus ipsis, quippe ter et quater
 anno revisens aequor Atlanticum
 15 impune : me pascunt olivae,
     me cichorea levesque malvae.
 Frui paratis et valido mihi,
 Latoe, dones et, precor, integra
     cum mente nec turpem senectam
 20 degere nec cithara carentem.

32

Poscimus. Si quid vacui sub umbra
 lusinus tecum, quod et hunc in annum
 vivat et pluris, age dic Latinum,
     barbite, carmen,

5 Lesbio primum modulate civi,
 qui ferox bello tamen inter arma,
 sive iactatam religarat udo
     litore navim,
 Liberum et Musas Veneremque et illi
 10 semper haerentem puerum canebat
 et Lycum nigris oculis nigroque
     crine decorum.
 O decus Phoebi et dapibus supremi
 grata testudo Iovis, o laborum
 15 dulce lenimen, mihi cumque salve
     rite vocanti !

33

Albi, ne doleas plus nimio memor
immitis Glycerae, neu miserabilis
decantes elegos, cur tibi iunior
laesa praeniteat fide,

5 insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor, Cyrus in asperam
declinat Pholoen ; sed prius Apulis
iungentur capreae lupis

10 quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri, cui placet imparis
formas atque animos sub iuga aenea
saevo mittere cum ioco.

15 Ipsum me melior cum peteret Venus,
grata detinuit compede Myrtale
libertina, fretis acrior Hadriae
curvantis Calabros sinus.

34

Parcus deorum cultor et infrequens,
insanientis dum sapientiae
consultus erro, nunc retrorsum
vela dare atque iterare cursus

5 cogor relictos. Namque Diespiter,
igni corusco nubila dividens
plerumque, per purum tonantis
egit equos volucremque currum,

10 quo bruta tellus et vaga flumina,
 quo Styx et invisi horrida Taenari
 sedes Atlanteusque finis
 concutitur. Valet ima summis
 mutare et insignem attenuat deus,
 obscura promens; hinc apicem rapax
 15 Fortuna cum stridore acuto
 sustulit, hic posuisse gaudet.

35

O diva, gratum quae regis Antium,
 praesens vel imo tollere de gradu
 mortale corpus vel superbos
 vertere funeribus triumphos:
 5 te pauper ambit sollicita prece
 ruris colonus, te dominam aequoris
 quicumque Bithyna lacessit
 Carpathium pelagus carina;
 10 te Dacus asper, te profugi Scythae
 urbesque gentesque et Latium ferox
 regumque matres barbarorum et
 purpurei metuunt tyranni,
 iniurioso ne pede proruas
 stantem columnam, neu populus frequens
 15 ad arma cessantis ad arma
 concitet imperiumque frangat.
 Te semper anteit saeva Necessitas,
 clavos trabalis et cuneos manu

gestans aena, nec severus
20   uncus abest liquidumque plumbum.

Te Spes et albo rara Fides colit
velata panno, nec comitem abnegat,
          utcumque mutata potentis
          veste domos inimica linquis;

25   at volgus infidum et meretrix retro
periura cedit, diffugiunt cadis
          cum faece siccatis amici
          ferre iugum pariter dolosi.

30   Serves iturum Caesarem in ultimos
orbis Britannos et iuvenum recens
          examen Eois timendum
          partibus oceanoque rubro.

Eheu cicatricum et sceleris pudet
fratrumque. Quid nos dura refugimus
35   aetas? Quid intactum nefasti
          liquimus? Vnde manum iuventus

metu deorum continuit? Quibus
pepercit aris? O utinam nova
          incude diffingas retunsum in
40   Massagetas Arabasque ferrum.

36

Et ture et fidibus iuvat
          placare et vituli sanguine debito
custodes Numidae deos,
          qui nunc Hesperia sospes ab ultima

- 5 caris multa sodalibus,
 nulli plura tamen dividit oscula
 quam dulci Lamiae, memor
 actae non alio rege puertiae
 mutataeque simul togae.
- 10 Cressa ne careat pulchra dies nota,
 neu promptae modus amphorae
 neu morem in Salium sit requies pedum,
 neu multi Damalis meri
 Bassum Threicia vincat amystide,
 15 neu desint epulis rosae
 neu vivax apium neu breve lilium.
 Omnes in Damalin putris
 deponent oculos, nec Damalis novo
 divelletur adultero,
 20 lascivis hederis ambitiosior.

37

- Nunc est bibendum, nunc pede libero
 pulsanda tellus, nunc Saliaribus
 ornare pulvinar deorum
 tempus erat dapibus, sodales.
- 5 Antehac nefas depromere Caecubum
 cellis avitis, dum Capitolio
 regina dementis ruinas
 funus et imperio parabat
- contaminato cum grege turpium
 morbo virorum, quidlibet impotens
 10 sperare fortunaque dulci
 ebria. Sed minuit furorem

vix una sospes navis ab ignibus,
mentemque lymphatam Mareotico
15 redegit in veros timores.

Caesar, ab Italia volantem

remis adurgens, accipiter velut
mollis columbas aut leporem citus
20 venator in campis nivalis

Haemoniae, daret ut catenis

fatale monstrum. Quae generosius
perire quaerens nec muliebriter
expavit ensem nec latentis
25 classe cita reparavit oras ;

ausa et iacentem visere regiam
30 voltu sereno, fortis et asperas
tractare serpentes, ut atrum
corpore combiberet venenum,

deliberata morte ferocior,
saevis Liburnis scilicet invidens
privata deduci superbo
35 non humilis mulier triumpho.

38

Persicos odi, puer, apparatus ;
displicent nexae philyra coronae ;
mitte sectari rosa quo locorum
sera moretur.

5 Simplici myrto nihil adlabores
sedulus curo ; neque te ministrum
dedecet myrtus neque me sub arta
vite bibentem.

LIBER SECVNDVS

I

Motum ex Metello consule civicum
bellicae causas et vitia et modos
ludumque Fortunae gravisque
principum amicitias et arma

5 nondum expiatis uncta cruoribus,
periculosae plenum opus aleae,
tractas et incedis per ignis
suppositos cineri doloso.

10 Paulum severae musa tragoediae
desit theatri; mox ubi publicas
res ordinari, grande munus
Cecropio repetes coturno,

insigne maestis praesidium reis
et consulenti, Pollio, curiae,
15 cui laurus aeternos honores
Delmatico peperit triumpho.

Iam nunc minaci murmure cornuum
perstringis auris, iam litui strepunt,
iam fulgor armorum fugacis
20 terret equos equitumque voltus.

Audire magnos iam videor duces
non indecoro pulvere sordidos
et cuncta terrarum subacta
praeter atrocem animum Catonis.

25   Iuno et deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat impotens
tellure victorum nepotes
rettulit inferias Iugurthae.

30   Quis non Latino sanguine pinguior
campus sepulcris impia proelia
testatur auditumque Medis
Hesperiae sonitum ruinae?

35   Qui gurgēs aut quae flumina lugubris
ignara belli? Quod mare Dauniae
non decoloravere caedes?
Quae caret ora cruore nostro?

Sed ne relictis, musa procax, iocis
Caeae retractes munera neniae;
mecum Dionaeo sub antro
40   quaere modos levioꝛe plectro.

2

Nullus argento color est avaris
abdito terris, inimice laminae
Crispe Sallusti, nisi temperato
splendeat usu.

5   Vivet extento Proculeius aevo,
notus in fratres animi paterni;

illum aget penna metuente solvi
fama superstes.

10 Latius regnes avidum domando
spiritum quam si Libyam remotis
Gadibus iungas et uterque Poenus
serviat uni.

15 Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
nec sitim pellit, nisi causa morbi
fugerit venis et aquosus albo
corpore languor.

20 Redditum Cyri solio Phraaten
dissidens plebi numero beatorum
eximit Virtus populumque falsis
dedocet uti

vocibus, regnum et diadema tutum
deferens uni propriamque laurum,
quisquis ingentis oculo inretorto
spectat acervos.

3

Aequam memento rebus in arduis
servare mentem, non secus in bonis
ab insolenti temperatam
lactitia, moriture Delli,

5 seu maestus omni tempore vixeris,
seu te in remoto gramine per dies
festos reclinatum bearis
interiore nota Falerni.

10 Quo pinus ingens albaque populus
umbram hospitalem consociare amant
ramis? Quid obliquo laborat
lympa fugax trepidare rivo?

15 Huc vina et unguenta et nimium brevis
flores amoenae ferre iube rosae,
dum res et aetas et sororum
fila trium patiuntur atra.

20 Cedes coemptis saltibus et domo
villaque flavus quam Tiberis lavit,
cedes et exstructis in altum
divitiis potietur heres.

Divesne prisco natus ab Inacho
nil interest an pauper et infima
de gente sub divo moreris,
victima nil miserantis Orci.

25 Omnes eodem cogimur, omnium
versatur urna serius ocus
sors exitura et nos in aeternum
exsilium impositura cumbae.

4

Ne sit ancillae tibi amor pudori,
Xanthia Phoeu, prius insolentem
serva Briseis niveo colore
movit Achillem,

5 movit Aiacem Telamone natum
forma captivae dominum Tecmessae;

arsit Atrides medio in triumpho
virgine rapta,

10 barbarae postquam cecidere turmae
Thessalo victore et ademptus Hector
tradidit fessis leviora tolli
Pergama Grais.

15 Nescias an te generum beati
Phyllidis flavae decorent parentes;
regium certe genus et penatis
maeret iniquos.

20 Crede non illam tibi de scelestâ
plebe dilectam, neque sic fidelem,
sic lucro aversam potuisse nasci
matre pudenda.

Bracchia et voltum teretisque suras
integer laudo: fuge suspicari
cuius octavum trepidavit aetas
claudere lustrum.

5

Nondum subacta ferre iugum valet
cervice, nondum munia comparis
aequare, nec tauri ruentis
in venerem tolerare pondus.

5 Circa virentis est animus tuae
campos iuvencae, nunc fluviis gravem
solantis aestum, nunc in udo
ludere cum vitulis salicto

10 praegestientis. Tolle cupidinem
immitis uvae ; iam tibi lividos
distinguet autumnus racemos
purpureo varius colore.

Iam te sequetur ; currit enim ferox
aetas, et illi quos tibi dempserit
15 adponet annos ; iam proterva
fronte petet Lalage maritum,

dilecta quantum non Pholoe fugax,
non Chloris, albo sic umero nitens
ut pura nocturno renidet
20 luna mari, Cnidiusve Gyges,

quem si puellarum insereres choro,
mire sagacis falleret hospites
discrimen obscurum solutis
crinibus ambiguoque voltu.

6

Septimi, Gadis aditure mecum et
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra et
barbaras Syrtis, ubi Maura semper
aestuat unda :

5 Tibur Argeo positum colono
sit meae sedes utinam senectae,
sit modus lasso maris et viarum
militiaeque.

Vnde si Parcae prohibent iniquae,
10 dulce pellitis ovibus Galaesi

flumen et regnata petam Laconi
rura Phalantho.

15 Ille terrarum mihi praeter omnis
angulus ridet, ubi non Hymetto
mella decedunt viridique certat
baca Venafro;

20 ver ubi longum tepidasque praebet
Iuppiter brumas et amicus Aulon
fertili Baccho minimum Falernis
invidet uvis.

Ille te mecum locus et beatae
postulant arces, ibi tu calentem
debita sparges lacrima favillam
vatis amici.

7

O saepe mecum tempus in ultimum
deducte Bruto militiae duce,
quis te redonavit Quiritem
dis patriis Italoque caelo,

5 Pompei, meorum prime sodalium,
cum quo morantem saepe diem mero
fregi coronatus nitentis
malobathro Syrio capillos?

10 Tecum Philippos et celerem fugam
sensi, relictæ non bene parmula,
cum fracta virtus et minaces
turpe solum tetigere mento.

Sed me per hostis Mercurius celer
denso paventem sustulit aere ;
15   te rursus in bellum resorbens
          unda fretis tulit aestuosis.

Ergo obligatam redde Iovi dapem,
longaque fessum militia latus
          depone sub lauru mea, nec
20   parce cadis tibi destinatis.

—
Oblivioso levia Massico
ciboria exple, funde capacibus
          unguenta de conchis. Quis udo
          deproperare apio coronas

25   curatve myrto? Quem Venus arbitrum
dicet bibendi? Non ego sanius
          bacchabor Edonis; recepto
          dulce mihi furere est amico.

8

Vlla si iuris tibi peierati
poena, Barine, nocuisset umquam,
dente si nigro fieres vel uno
          turpior ungui,

5   crederem; sed tu simul obligasti
perfidum votis caput, enitescis
pulchrior multo, iuvenumque prodis
          publica cura.

Expedit matris cineres opertos
fallere et toto taciturna noctis

signa cum caelo gelidaque divos
morte carentis.

15 Ridet hoc, inquam, Venus ipsa, rident
simplices Nymphae ferus et Cupido,
semper ardentis acuens sagittas
cote cruenta.

20 Adde quod pubes tibi crescit omnis,
servitus crescit nova, nec priores
impiae tectum dominae relinquunt,
saepe minati.

Te suis matres metuunt iuencis,
te senes parci miseraeque nuper
virgines nuptae, tua ne retardet
aura maritos.

9

Non semper imbres nubibus hispidos
manant in agros aut mare Caspium
vexant inaequales procellae
usque, nec Armeniis in oris,

5 amice Valgi, stat glacies iners
mensis per omnis aut Aquilonibus
querceta Gargani laborant
et foliis viduantur orni:

10 tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum, nec tibi Vespero
surgente decedunt amores
nec rapidum fugiente solem.

At non ter aevo functus amabilem
ploravit omnis Antilochum senex
15 annos, nec impubem parentes
Troilon aut Phrygiae sorores

flevire semper : desine mollium
tandem querellarum, et potius nova
cantemus Augusti tropaea
20 Caesaris et rigidum Niphaten

Medumque flumen gentibus additum
victis minores volvere vertices,
intraque praescriptum Gelonos
exiguus equitare campis.

IO

Rectius vives, Licini, neque altum
semper urgendo neque, dum procellas
cautus horrescis, nimium premendo
litus iniquum.

5 Auream quisquis mediocritatem
diligat, tutus caret obsoleti
sordibus tecti, caret invidenda
sobrius aula.

10 Saepius ventis agitur ingens
pinus et celsae graviore casu
decidunt turres feriuntque summos
fulgura montis.

Sperat infestis, metuit secundis
alteram sortem bene praeparatum

15   pectus. Informis hiemes reducit
          Iuppiter, idem

submovet ; non, si male nunc, et olim
sic erit ; quondam cithara tacentem
suscitat musam neque semper arcum
20   tendit Apollo.

Rebus angustis animosus atque
fortis appare ; sapienter idem
contrahes vento nimium secundo
          turgida vela.

II

Quid bellicosus Cantaber et Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet Hadria
          divisus obiecto, remittas
          quaerere nec trepides in usum

5   poscentis aevi pauca. Fugit retro
levis iuventas et decor, arida
          pellente lascivos amores
          canitie facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honor
10   vernīs, neque uno luna rubens nitet
          vultu. Quid aeternis minorem
          consiliis animum fatigas ?

Cur non sub alta vel platano vel hac
pinu iacentes sic temere et rosa
15   canos odorati capillos,
          dum licet, Assyriaque nardo

potamus uncti? Dissipat Euhius
curas edacis. Quis puer ocius
restinguet ardentis Falerni
20 pocula praetereunte lympa?

Quis devium scortum eliciet domo
Lyden? Eburna dic age cum lyra
maturet, in comptum Lacaenae
more comam religata nodum.

12

Nolis longa ferae bella Numantiae
nec durum Hannibalem nec Siculum mare
Poeno purpureum sanguine mollibus
aptari citharae modis,

5 nec saevos Lapithas et nimium mero
Hylaeum domitosque Herculea manu
Telluris iuvenes, unde periculum
fulgens contremuit domus

10 Saturni veteris; tuque pedestribus
dices historiis proelia Caesaris,
Maecenas, melius ductaque per vias
regum colla minacium.

15 Me dulcis dominae Musa Licymniae
cantus, me voluit dicere lucidum
fulgentis oculos, et bene mutuis
fidum pectus amoribus;

quam nec ferre pedem dedecuit choris
nec certare ioco nec dare bracchia

ludentem nitidis virginibus sacro
20 Dianae celebris die.

Num tu quae tenuit dives Achaemenes
aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
permutare velis crine Licymniae,
plenas aut Arabum domos,
25 cum flagrantia detorquet ad oscula
cervicem, aut facili saevitia negat
quae poscente magis gaudeat eripi,
interdum rapere occupet?

13

Ille et nefasto te posuit die,
quicumque primum, et sacrilega manu
produxit, arbos, in nepotum
perniciem opprobriumque pagi;

5 illum et parentis crediderim sui
fregisse cervicem et penetralia
sparsisse nocturno cruore
hospitis; ille venena Colcha

et quicquid usquam concipitur nefas
10 tractavit, agro qui statuit meo
te triste lignum, te caducum
in domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, numquam homini satis
cautum est in horas. Navita Bosporum
15 Poenus perhorrescit neque ultra
caeca timet aliunde fata;

miles sagittas et celerem fugam
 Parthi, catenas Parthus et Italum
 robur : sed improvisa leti
 20 vis rapuit rapietque gentis.

Quam paene furvae regna Proserpinae
 et iudicantem vidimus Acacum
 sedesque discriptas piorum et
 Aeoliis fidibus querentem

25 Sappho puellis de popularibus,
 et te sonantem plenius aureo,
 Alcaee, plectro dura navis,
 dura fugae mala, dura belli.

Vtrumque sacro digna silentio
 30 mirantur umbrae dicere ; sed magis
 pugnas et exactos tyrannos
 densum umeris bibit aure volgus.

Quid mirum, ubi illis carminibus stupens
 demittit atras belua centiceps
 35 auris et intorti capillis
 Eumenidum recreantur angues ?

Quin et Prometheus et Pelopis parens
 dulci laborem decipitur sono,
 nec curat Orion leones
 40 aut timidos agitare lyncas.

14

Eheu fugaces, Postume, Postume,
 labuntur anni, nec pietas moram

rugis et instanti senectae
adferet indomitaeque morti,

5 non si trecentis quotquot eunt dies,
amice, places inlacrimabilem
Plutona tauris, qui ter amplum
Geryonen Tityonque tristi

compescit unda, scilicet omnibus,
10 quicumque terrae munere vescimur,
enaviganda, sive reges
sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus
fractisque rauci fluctibus Hadriae,
15 frustra per autumnos nocentem
corporibus metuemus Austrum.

Visendus ater flumine languido
Cocytos errans et Danaï genus
infame damnatusque longi
20 Sisyphus Aeolides laboris.

Linquenda tellus et domus et placens
uxor, neque harum quas colis arborum
te praeter invisas cupressos
ulla brevem dominum sequetur.

25 Absumet heres Caecuba dignior
servata centum clavibus et mero
tinguet pavementum superbo,
pontificum potiore cenis.

15

Iam pauca aratro iugera regiae
moles relinquent; undique latius
extenta visentur Lucrino
          stagna lacu, platanusque caelebs

5   evincet ulmos; tum violaria et
          myrtus et omnis copia narium
          spargent olivetis odorem
          fertilibus domino priori;

10   tum spissa ramis laurea fervidos
          excludet ictus. Non ita Romuli
          praescriptum et intonsi Catonis
          auspiciis veterumque norma.

15   Privatus illis census erat brevis,
          commune magnum; nulla decempedis
          metata privatis opacam
          porticus excipiebat Arcton,
nec fortuitum spernere caespitem
leges sinebant, oppida publico
          sumptu iubentes et deorum
20   templa novo decorare saxo.

16

Otium divos rogat in patenti
prensus Aegaeo, simul atra nubes
condidit lunam neque certa fulgent
          sidera nautis;

5   otium bello furiosa Thrace,
          otium Medi pharetra decori,

Grosphē, non gemmis neque purpura venale neque auro.

10 Non enim gazae neque consularis
submovet lictor miseros tumultus
mentis et curas laqueata circum
tecta volantis.

15 Vivitur parvo bene cui paternum
splendet in mensa tenui salinum
nec levis somnos timor aut cupido
sordidus aufert.

20 Quid brevi fortes iaculamur aevo
multa? Quid terras alio calentis
sole mutamus? Patriae quis exsul
se quoque fugit?

Scandit aeratas vitiosa navis
Cura nec turmas equitum relinquit,
ocior cēvis et agente nimbos
ocior Euro.

25 Laetus in praesens animus quod ultra est
oderit curare, et amara lento
temperet risu: nihil est ab omni
parte beatum.

30 Abstulit clarum cita mors Achillem,
longa Tithonum minuit senectus,
et mihi forsā tibi quod negarit
porriget hora.

Te greges centum Siculaeque circum
mugiunt vaccae, tibi tollit hinnitum

35

apta quadrigis equa, te bis Afro
murice tinctae

vestiunt lanae : mihi parva rura et
spiritum Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit et malignum
40 spernere volgas.

40

17

Cur me querellis exanimas tuis ?
Nec dis amicum est nec mihi te prius
obire, Maecenas, mearum
grande decus columeque rerum

5

A, te meae si partem animae rapit
maturior vis, quid moror altera,
nec carus aequae nec superstes
integer ? Ille dies utramque

10

ducet ruinam. Non ego perfidum
dixi sacramentum : ibimus, ibimus,
utcumque praecedes, supremum
carpere iter comites parati.

15

Me nec Chimaerae spiritus igneae
nec, si resurgat, centimanus Gyas
divellet umquam ; sic potenti
Iustitiae placitumque Parcis.

20

Seu Libra seu me Scorprios adspicit
formidulosus, pars violentior
natalis horae, seu tyrannus
Hesperiae Capricornus undae,
utrumque nostrum incredibili modo
consentit astrum : te Iovis impio

tutela Saturno refulgens
eripuit volucrisque fati

25 tardavit alas, cum populus frequens
laetum theatri ter crepuit sonum;
me truncus inlapsus cerebro
sustulerat, nisi Faunus ictum

30 dextra levasset, Mercurialium
custos virorum. Reddere victimas
aedemque votivam memento;
nos humilem feriemus agnam.

18

Non ebur neque aureum
mea renidet in domo lacunar,
non trabes Hymettiae
premunt columnas ultima recisas
5 Africa, neque Attali
ignotus heres regiam occupavi,
nec Laconicas mihi
trahunt honestae purpuras clientae;
at fides et ingeni
10 benigna vena est, pauperemque dives
me petit: nihil supra
deos lacesso nec potentem amicum
largiora flagito,
satis beatus unicus Sabinis.
15 Truditur dies die
novaeque pergunt interire lunae:
tu secanda marmora
locas sub ipsum funus, et sepulcri

immemor struis domos,
20 marisque Bais obstrepentis urges
submovere litora,
parum locuples continente ripa.
Quid quod usque proximos
revellis agri terminos et ultra
25 limites clientium
salis avarus? Pellitur paternos
in sinu ferens deos
et uxor et vir sordidosque natos.
Nulla certior tamen
30 rapacis Orci fine destinata
aula divitem manet
erum. Quid ultra tendis? Acqua tellus
pauperi recluditur
regumque pueris, nec satellites Orci
35 callidum Promethea
revexit auro captus. Hic superbum
Tantalum atque Tantali
genus coercet, hic levare functum
pauperem laboribus
40 vocatus atque non vocatus audit.

19

Bacchum in remotis carmina rupibus
vidi docentem, credite posteri,
Nymphasque discentis et auris
capripedum Satyrorum acutas.
5 Euhoc, recenti mens trepidat metu
plenoque Bacchi pectore turbidum

laetatur ; euhoe, parce Liber,
parce gravi metuende thyrsos !

10 Fas pervicacis est mihi Thyiadas
vinique fontem lactis et uberes
cantare rivos atque truncis
lapsa cavis iterare mella ;

15 fas et beatae coniugis additum
stellis honorem tectaque Penthei
disiecta non leni ruina
Thracis et exitium Lycurgi.

Tu flectis amnis, tu mare barbarum,
tu separatis uvidus in iugis
nodo coerces viperino
20 Bistonidum sine fraude crinis.

Tu, cum parentis regna per arduum
cohors Gigantum scanderet impia,
Rhoetum retorsisti leonis
unguibus horribilique mala,

25 quamquam choreis aptior et iocis
ludoque dictus non sat idoneus
pugnae ferebaris ; sed idem
pacis eras mediusque belli.

30 Te vidit insons Cerberus aureo
cornu decorum, leniter atterens
caudam, et recedentis trilingui
ore pedes tetigitque crura.

20

Non usitata nec tenui ferar
penna biformis per liquidum aethera
vates, neque in terris morabor
longius, invidiaque maior

5   urbis relinquam. Non ego pauperum
sanguis parentum, non ego quem vocas,
dilecte Maecenas, obibo,
nec Stygia cohibebor unda.

10   Iam iam residunt cruribus asperae
pelles et album mutor in alitem
superne nascunturque leves
per digitos umerosque plumae.

15   Iam Daedaleo notior Icaro
visam gementis litora Bospori
Syrtsisque Gaetulas canorus
ales Hyperboreosque campos.

20   Me Colchus et qui dissimulat metum
Marsae cohortis Dacus et ultimi
noscent Geloni, me peritus
discet Hiber Rhodanique potior.

Absint inani funere neniae
luctusque turpes et querimoniae;
compesce clamorem ac sepulcri
mitte supervacuos honores.

LIBER TERTIVS

I

Odi profanum volgus et arceo.
Favete linguis! Carmina non prius
audita Musarum sacerdos
virginibus puerisque canto.

5 Regum timendorum in proprios greges,
reges in ipsos imperium est Iovis,
clari Giganteo triumpho,
cuncta supercilio moventis.

10 Est ut viro vir latius ordinet
arbusta sulcis, hic generosior
descendat in Campum petitor,
moribus hic meliorque fama

contendat, illi turba clientium
sit maior: aequa lege Necessitas
15 sortitur insignis et imos,
omne capax movet urna nomen.

Destriectus ensis cui super impia
cervice pendet, non Siculae dapes
dulcem elaborabunt saporem,
20 non avium citharaeque cantus

somnum reducent; somnus agrestium
lenis virorum non humilis domos
fastidit umbrosamque ripam,
non zephyris agitata tempe.

25 Desiderantem quod satis est neque
tumultuosum sollicitat mare
nec saevos Arcturi cadentis
impetus aut orientis Haedi,

30 non verberatae grandine vineae
fundusque mendax, arbore nunc aquas
culpante, nunc torrentia agros
sidera, nunc hiemes iniquas.

35 Contracta pisces aequora sentiunt
iactis in altum molibus; huc frequens
caementa demittit redemptor
cum famulis dominusque terrae

fastidiosus: sed timor et minae
scandunt eodem quo dominus, neque
decedit aerata triremi et
40 post equitem sedet atra Cura.

Quod si dolentem nec Phrygius lapis
nec purpurarum sidere clarior
delenit usus nec Falerna
vitis Achaemeniumque costum,

45 cur invidendis postibus et novo
sublime ritu moliar atrium?
Cur valle permutem Sabina
divitias operosiores?

2

Angustam amice pauperiem pati
robustus acri militia puer
condiscât, et Parthos ferocis
vexet eques metuendus hasta,

5 vitamque sub divo et trepidis agat
in rebus; illum ex moenibus hosticis
matrona bellantis tyranni
prospiciens et adulta virgo

suspiret, eheu, ne rudis agminum
10 sponsus lacessat regius asperum
tactu leonem, quem cruenta
per medias rapit ira caedes.

Dulce et decorum est pro patria mori
mors et fugacem persequitur virum
15 nec parcit imbellis iuventae
poplitibus timidoque tergo.

Virtus repulsae nescia sordidae
intaminatis fulget honoribus,
nec sumit aut ponit securis
20 arbitrio popularis aurae;

virtus recludens immeritis mori
caelum negata temptat iter via,
coetusque vulgaris et udam
spernit humum fugiente penna.

25 Est et fideli tuta silentio
merces. Vetabo qui Cereris sacrum
volgarit arcanæ sub isdem
sit trabibus fragilemque mecum

30 solvat phaselon : saepe Diespiter
neglectus incesto addidit integrum ;
raro antecedentem scelestum
deseruit pede Poena claudo.

3

Iustum et tenacem propositi virum
non civium ardor prava iubentium,
non voltus instantis tyranni
mente quatit solida, neque Auster,
5 dux inquieti turbidus Hadriae,
nec fulminantis magna manus Iovis :
si fractus inlabatur orbis,
impavidum ferient ruinae.

10 Hac arte Pollux et vagus Hercules
enisus arcis attigit igneas,
quos inter Augustus recumbens
purpureo bibet ore nectar ;

15 hac te merentem, Bacche pater, tuae
vexere tigres indocili iugum
collo trahentes ; hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,

gratum elocuta consiliantibus
Iunone divis : ' Ilion, Ilion
20 fatalis incestusque iudex
et mulier peregrina vertit

in pulverem, ex quo destituit deos
mercede pacta Laomedon mihi

castaeque damnatum Minervae
cum populo et duce fraudulento.

25 Iam nec Lacaenae splendet adulterae
famosus hospes nec Priami domus
periura pugnacis Achivos
Hectoreis opibus refringit,

nostrisque ductum seditionibus
30 bellum resedit: protinus et gravis
iras et invisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,

Marti redonabo; illum ego lucidas
inire sedes, discere nectaris
35 sucos et adscribi quietis
ordinibus patiar deorum.

Dum longus inter saeviat Ilion
Romamque pontus, qualibet exsules
in parte regnanto beati;
40 dum Priami Paridisque busto

insultet armentum et catulos ferae
celent inultae, stet Capitolium
fulgens triumphatisque possit
Roma ferox dare iura Medis;

45 horrenda late nomen in ultimas
extendat oras, qua medius liquor
secernit Europen ab Afro,
qua tumidus rigat arva Nilus.

Aurum inrepertum et sic melius situm,
50 cum terra celat, spernere fortior

quam cogere humanos in usus
omne sacrum rapiente dextra,

quicumque mundo terminus obstitit,
hunc tanget armis, visere gestiens
55 qua parte debacchentur ignes,
qua nebulae pluviique rores.

Sed bellicosus fata Quiritibus
hac lege dico, ne nimium pii
rebusque fidentes avitae
60 tecta velint reparare Troiae.

Troiae renascens alite lugubri
fortuna tristi clade iterabitur,
ducente victricis catervas
coniuge me Iovis et sorore.

65 Ter si resurgat murus aeneus
auctore Phoebos, ter pereat meis
excisus Argivis, ter uxor
capta virum puerosque ploret.'

Non hoc iocosae conveniet lyrae :
70 quo, musa, tendis? Desine pervicax
referre sermones deorum et
magna modis tenuare parvis.

4

Descende caelo et dic age tibia
regina longum Calliope melos,
seu voce nunc mavis acuta,
seu fidibus citharave Phoebi.

5   Auditis, an me ludit amabilis
          insania? Audire et videor pios
          errare per lucos, amoenae
          quos et aquae subeunt et aerae.

10   Me fabulosae Vulture in Apulo
          nutricis extra limina Pulliae
          ludo fatigatumque somno
          fronde nova puerum palumbes

15   texere, mirum quod foret omnibus,
          quicumque celsae nidum Acherontiae
          saltusque Bantinos et aruum
          pingue tenent humilis Forenti,

20   ut tuto ab atris corpore viperis
          dormire et ursis, ut premerer sacra
          lauroque conlataque myrto,
          non sine dis animosus infans.

      Vester, Camenae, vester in arduos
       tollor Sabinos, seu mihi frigidum
       Praeneste seu Tibur supinum
       seu liquidae placuere Baiae.

25   Vestris amicum fontibus et choris
          non me Philippis versa acies retro,
          devota non exstinxit arbor,
          nec Sicula Palinurus unda.

30   Vt cumque mecum vos eritis, libens
          insanientem navita Bosporum
          temptabo et urentis harenas
          litoris Assyrii viator;

visam Britannos hospitibus feros
et laetum equino sanguine Concanum,
35 visam pharetratos Gelonos
et Scythicum inviolatus annem.

Vos Caesarem altum, militia simul
fessas cohortis abdidit oppidis,
finire quaerentem labores
40 Pierio recreatis antro.

Vos lene consilium et datis et dato
gaudetis, almae. Scimus ut impios
Titanas immanemque turbam
fulmine sustulerit caduco

45 qui terram inertem, qui mare temperat
ventosum et urbis regnaque tristia
divosque mortalisque turmas
imperio regit unus aequo.

Magnum illa terrorem intulerat Iovi
50 fidens iuventus horrida bracchiis,
fratresque tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.

Sed quid Typhoeus et validus Mimas,
aut quid minaci Porphyryon statu,
55 quid Rhoetus evolsisque truncis
Enceladus iaculator audax

contra sonantem Palladis aegida
possent ruentes? Hinc avidus stetit
Volcanus, hinc matrona Iuno et
60 numquam umeris positurus arcum,

qui rore puro Castaliae lavit
 crinis solutos, qui Lyciae tenet
 dumeta natalemque silvam,
 Delius et Patareus Apollo.

65 Vis consili expers mole ruit sua :
 vim temperatam di quoque provehunt
 in maius ; idem odere viris
 omne nefas animo moventis.

70 Testis mearum centimanus Gyas
 sententiarum, notus et integrae
 temptator Orion Dianae,
 virginea domitus sagitta.

75 Iniecta monstribus Terra dolet suis,
 maeretque partus fulmine luridum
 missos ad Orcum ; nec peredit
 impositam celer ignis Aetnen,

incontinentis nec Tityi iecur
 reliquit ales, nequitiae additus
 custos ; amatorem trecentae
 80 Pirithoum cohibent catenae.

5

Caelo tonantem credidimus Iovem
 regnare : praesens divus habebitur
 Augustus adiectis Britannis
 imperio gravibusque Persis.

5 Milesne Crassi coniuge barbara
 turpis maritus vixit et hostium

(pro curia inversique mores!)
consenuit socerorum in armis,

10 sub rege Medo Marsus et Apulus,
anciliorum et nominis et togae
oblitus aeternaeque Vestae,
incolumi Iove et urbe Roma?

Hoc caverat mens provida Reguli
dissentientis condicionibus
15 foedis et exemplo trahenti
perniciem veniens in aevum,

si non periret immiserabilis
captiva pubes. 'Signa ego Punicis
adfixa delubris et arma
20 militibus sine caede' dixit

'derepta vidi; vidi ego civium
retorta tergo bracchia libero
portasque non clausas et arva
Marte coli populata nostro.

25 Auro repensus scilicet acrior
miles redibit. Flagitio additis
damnum. Neque amissos colores
lana refert medicata fuco,

nec vera virtus, cum semel excidit,
30 curat reponi deterioribus.

Si pugnat extricata densis
cerva plagis, erit ille fortis

qui perfidis se credidit hostibus,
et Marte Poenos proteret altero

35   qui lora restrictis lacertis
                  sensit iners timuitque mortem.

Hic, unde vitam sumeret inscius,
pacem duello miscuit. O pudor!
O magna Carthago, probrosis
40   altior Italiae ruinis!'

Fertur pudicae coniugis osculum
parvosque natos ut capitis minor
ab se removisse et virilem
torvus humi posuisse voltum,

45   donec labantis consilio patres
                  firmaret auctor numquam alias dato,
                  interque maerentis amicos
                  egregius properaret exsul.

Atqui sciebat quae sibi barbarus
50   tortor pararet: non aliter tamen
                  dimovit obstantis propinquos
                  et populum reditus morantem

quam si clientum longa negotia
diiudicata lite relinqueret,
55   tendens Venafranos in agros
                  aut Lacedaemonium Tarentum.

6

Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec templa refeceris
aedisque labentis deorum et
foeda nigro simulacra fumo.

5 Dis te minorem quod geris, imperas :
hinc omne principium, huc refer exitum.

Di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

10 Iam bis Monaeses et Pacori manus
non auspicatos contudit impetus
nostros et adiecisse praedam
torquibus exiguis renidet.

15 Paenè occupatam seditionibus
delevit urbem Dacus et Aethiops,
hic classe formidatus, ille
missilibus melior sagittis.

Fecunda culpaë saccula nuptias
primum inquinavere et genus et domos ;
hoc fonte derivata clades
20 in patriam populumque fluxit.

Motus doceri gaudet Ionicos
matura virgo et fingitur artibus,
iam nunc et incestos amores
de tenero meditatur ungui ;

25 mox iuniores quaerit adulteros
inter mariti vina, neque eligit
cui donet impermissa raptim
gaudia luminibus remotis,

30 sed iussa coram non sine conscio
surgit marito, seu vocat institor
seu navis Hispanae magister,
dedecorum pretiosus emptor.

- Non his iuventus orta parentibus
infecit aequor sanguine Punico,
35   Pyrrhumque et ingentem cecidit
          Antiochum Hannibalemque dirum,

sed rusticorum mascula militum
proles, Sabellis docta ligonibus
          versare glaebas et severae
40   matris ad arbitrium recisos

portare fustis, sol ubi montium
mutaret umbras et iuga demeret
          bobus fatigatis, amicum
          tempus agens abeunte curru.

45   Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum, peior avis, tulit
          nos nequiores, mox daturos
          progeniem vitiosiore.

7

- Quid fles, Asterie, quem tibi candidi
primo restituent vere Favonii
          Thyna merce beatum,
          constantis iuvenem fide,

5   Gygen? Ille Notis actus ad Oricum
post insana Caprae sidera frigidus
          noctis non sine multis
          insomnis lacrimis agit.

Atqui sollicitae nuntius hospitae,
10   suspirare Chloen et miseram tuis

dicens ignibus uri,
temptat mille vafer modis.

Vt Proetum mulier perfida credulum
falsis impulerit criminibus nimis
15 casto Bellerophontae
maturare necem refert ;

narrat paene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens,
20 et peccare docentis
fallax historias movet.

Frustra : nam scopulis surdior Icari
voces audit adhuc integer. At tibi
ne vicinus Enipeus
plus iusto placeat cave,

25 quamvis non alius flectere equum sciens
aeque conspicitur gramine Martio,
nec quisquam citus aeque
Tusco denatat alveo.

30 Prima nocte domum claude, neque in vias
sub cantu querulae despice tibiae,
et te saepe vocanti
duram difficilis mane.

8

Martiis caelebs quid agam Kalendis,
quid velint flores et acerra turis
plena miraris, positusque carbo in
caespote vivo,

- 5   docte sermones utriusque linguae?
 Voveram dulcis epulas et album
 Libero caprum prope funeratus
       arboris ictu.
- 10   Hic dies, anno redeunte festus,
 corticem adstrictum pice demovebit
 amphorae fumum bibere institutae
       consule Tullo.
- 15   Sume, Maecenas, cyathos amici
 sospitis centum, et vigiles lucernas
 perfer in lucem; procul omnis esto
       clamor et ira.
- 20   Mitte civilis super urbe curas:
 occidit Daci Cotisonis agmen,
 Medus infestus sibi luctuosis
       dissidet armis,
- servit Hispanae vetus hostis orae
 Cantaber sera domitus catena,
 iam Scythae laxo meditantur arcu
       cedere campis.
- 25   Neglegens ne qua populus laboret,
 parce privatus nimium cavere et
 dona praesentis cape laetus horae;
       linque severa.

9

Donec gratus eram tibi
       nec quisquam potior bracchia candidae
 cervici iuvenis dabat,
       Persarum vigui rege beatior.

5 Donec non alia magis
     arsisti neque erat Lydia post Chloen,
 multi Lydia nominis,
     Romana vigui clarior Ilia.
 Me nunc Thressa Chloe regit,
 10   dulcis docta modos et citharae sciens,
 pro qua non metuum mori,
     si parcent animae fata superstiti.
 Me torret face mutua
     Thurini Calais filius Ornyti,
 15 pro quo bis patiar mori,
     si parcent puero fata superstiti.
 Quid si prisca redit Venus,
     diductosque iugo cogit aeneo,
 si flava excutitur Chloe,
 20   reiectaeque patet ianua Lydiae?
 Quamquam sidere pulchrior
     ille est, tu levior cortice et improbo
 iracundior Hadria,
     tecum vivere amem, tecum obeam libens

IO

Extremum Tanain si biberes, Lyce,
 saevo nupta viro, me tamen asperas
 porrectum ante foris obicere incolis
     plorares Aquilonibus.
 5 Audis quo strepitu ianua, quo nemus
 inter pulchra satum tecta remugiat
 ventis, et positus ut glaciet nivis
     puro numine Iuppiter?

10 Ingratam Veneri pone superbiam,
ne currente retro funis eat rota :
non te Penelopen difficilem procis
Tyrrenus genuit parens.

15 O quamvis neque te munera nec preces
nec tinctus viola pallor amantium
nec vir Pieria paelice saucius
curvat, supplicibus tuis

20 parcas, nec rigida mollior aesculo
nec Mauris animum mitior anguibus :
non hoc semper erit liminis aut aquae
caelestis patiens latus.

I I

Mercuri, nam te docilis magistro
movit Amphion lapides canendo,
tuque testudo, resonare septem
callida nervis,
5 nec loquax olim neque grata, nunc et
divitum mensis et amica templis,
dic modo Lyde quibus obstinatas
adplicet auris,

10 quae velut latis equa trima campis
ludit exsultim metuitque tangi,
nuptiarum expers et adhuc protervo
cruda marito.

Tu potes tigris comitesque silvas
ducere et rivos celeris morari ;

15 cessit immanis tibi blandienti
ianitor aulae

Cerberus, quamvis furiale centum
muniant angues caput eius atque
spiritus taeter saniesque manet
20 ore trilingui;

quin et Ixion Tityosque voltu
risit invito; stetit urna paulum
sicca, dum grato Danaï puellas
carmine mulces.

25 Audiat Lyde scelus atque notas
virginum poenas et inane lymphæ
dolium fundo pereuntis imo,
seraque fata

30 quæ manent culpas etiam sub Orco.
Impiæ (nam quid potuere maius?)
impiæ sponso potuere duro
perdere ferro.

Vna de multis face nuptiali
digna periurum fuit in parentem
35 splendide mendax et in omne virgo
nobilis ævum;

‘Surge’ quæ dixit iuveni marito,
‘surge, ne longus tibi somnus, unde
non times, detur; socerum et scelestas
40 falle sorores,

quæ, velut nanctæ vitulos leaenæ,
singulos eheu lacerant. Ego illis

mollior nec te feriam neque intra
claustra tenebo :

45 me pater saevis oneret catenis,
quod viro clemens misero peperci ;
me vel extremos Numidarum in agros
classe releget.

I pedes quo te rapiunt et aerae,
50 dum favet nox et Venus, i secundo
omine et nostri memorem sepulcro
sculpe querellam.'

12

1 Miserarum est neque amori dare ludum neque dulci
mala vino lavere, aut exanimari metuentis
patruae verbera linguae.
2 Tibi qualum Cythereae puer ales, tibi telas
operosaeque Minervae studium aufert, Neobule,
Liparaei nitor Hebri,
3 simul unctos Tiberinis umeros lavit in undis,
eques ipso melior Bellerophonte, neque pugno
neque segni pede victus ;
4 catus idem per apertum fugientis agitato
grege cervos iaculari et celer arto latitantem
fruticeto excipere aprum.

13

O fons Bandusiae, splendidior vitro,
dulci digne mero non sine floribus,
cras donaberis haedo,
cui frons turgida cornibus

- 5 primis et venerem et proelia destinat;
frustra: nam gelidos inficiet tibi
rubro sanguine rivos,
lascivi suboles gregis.
- 10 Te flagrantis atrox hora Caniculae
nescit tangere, tu frigus amabile
fessis vomere tauris
praebes et pecori vago.
- 15 Fies nobilium tu quoque fontium,
me dicente cavis impositam ilicem
saxis unde loquaces
lympphae desiliunt tuae.

I 4

- Herculis ritu modo dictus, o plebs,
morte venalem petiisse laurum
Caesar Hispana repetit penatis
victor ab ora.
- 5 Vnico gaudens mulier marito
prodeat, iustis operata divis,
et soror clari ducis et decorae
supplice vitta
- 10 virginum matres iuvenumque nuper
sospitum; vos, o pueri et puellae
non virum expertae, male ominatis
parcite verbis.
- 15 Hic dies vere mihi festus atras
eximet curas: ego nec tumultum
nec mori per vim metuam tenente
Caesare terras.

I, pete unguentum, puer, et coronas
 et cadum Marsi memorem duelli,
 Spartacum si qua potuit vagantem
 20 fallere testa.

Dic et argutae properet Neaerae
 murreum nodo cohibere crinem;
 si per invisum mora ianitorem
 fiet, abito.

25 Lenit albescens animos capillus
 litium et rixae cupidos protervae;
 non ego hoc ferrem calidus iuventa
 consule Planco.

15

Vxor pauperis Ibyci,
 tandem nequitiae fige modum tuae
 famosisque laboribus;
 maturo propior desine funeri
 5 inter ludere virgines
 et stellis nebulam spargere candidis.
 Non, si quid Pholoen satis,
 et te, Chlori, decet: filia rectius
 expugnat iuvenum domos,
 10 pulso Thyias uti concita tympano.
 Illam cogit amor Nothi
 lascivae similem ludere capreae:
 te lanae prope nobilem
 tonsae Luceriam, non citharae decent
 15 nec flos purpureus rosae
 nec poti vetulam faece tenus cadi.

16

Inclusam Danaen turris aenea
robustaeque fores et vigilum canum
tristes excubiae munierant satis
nocturnis ab adulteris,

5 si non Acrisium, virginis abditae
custodem pavidum, Iuppiter et Venus
risissent: fore enim tutum iter et patens
converso in pretium deo.

10 Aurum per medios ire satellites
et perrumpere amat saxa potentius
ictu fulmineo; concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum

demersa exitio; diffidit urbium
portas vir Macedo et subruit aemulos
15 reges muneribus; munera navium
saevos inlaqueant duces.

Crescentem sequitur cura pecuniam
maiorumque fames; iure perhorru
late conspicuum tollere verticem,
20 Maecenas, equitum decus.

Quanto quisque sibi plura negaverit,
ab dis plura feret. Nil cupientium
nudus castra peto et transfuga divitum
partis linquere gestio,

25 contemptae dominus splendidior rei,
quam si quicquid arat impiger Apulus
occultare meis dicerer horreis,
magnas inter opes inops.

30 Purae rivus aquae silvaque iugerum
paucorum et segetis certa fides meae
fulgentem imperio fertilis Africae
fallit sorte beatior.

35 Quamquam nec Calabrae mella ferunt apes
nec Laestrygonia Bacchus in amphora
languescit mihi, nec pinguis Gallicis
crescunt vellera pascuis,

40 importuna tamen pauperies abest,
nec, si plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
vectigalia porrigam

quam si Mygdoniis regnum Alyattei
campis continuem. Multa petentibus
desunt multa; bene est cui deus obtulit
parca quod satis est manu.

17

Aeli vetusto nobilis ab Lamo,
quando et priores hinc Lamias ferunt
denominatos et nepotum
per memores genus omne fastos,

5 auctore ab illo ducis originem
qui Formiarum moenia dicitur
princeps et innantem Maricae
litoribus tenuisse Lirim

10 late tyrannus, cras foliis nemus
multis et alga litus inutili

demissa tempestas ab Euro
sternet, aquae nisi fallit augur

annosa cornix; dum potes, aridum
componere lignum; cras genium mero
15 curabis et porco bimenstri
cum famulis operum solutis.

18

Faune, nympharum fugientum amator,
per meos finis et aprica rura
lenis incedas, abeasque parvis
aequus alumnis,

5 si tener pleno cadit haedus anno,
larga nec desunt Veneris sodali
vina craterae, vetus ara multo
fumat odore.

Ludit herboso pecus omne campo,
10 cum tibi nonae redeunt Decembres;
festus in pratis vacat otioso
cum bove pagus;

inter audacis lupo errat agnos,
spargit agrestis tibi silva frondis,
15 gaudet invisam pepulisse fossor
ter pede terram.

19

Quantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,

narras et genus Aeaci
 et pugnata sacro bella sub Ilio :
 5 quo Chium pretio cadum
 mercemur, quis aquam temperet ignibus,
 quo praebente domum et quota
 Paelignis caream frigoribus, taces.
 Da lunae propere novae,
 10 da noctis mediae, da, puer, auguris
 Murenæ. Tribus aut novem
 miscentur cyathis pocula commodis.
 Qui Musas amat imparis,
 ternos ter cyathos attonitus petet
 15 vates; tris prohibet supra
 rixarum metuens tangere Gratia
 nudis iuncta sororibus.
 Insanire iuvat: cur Berecynthiae
 cessant flamina tibiae?
 20 Cur pendet tacita fistula cum lyra?
 Parcentis ego dexteras
 odi: sparge rosas; audiat invidus
 dementem strepitum Lycus
 et vicina seni non habilis Lyco.
 25 Spissa te nitidum coma,
 puro te similem, Telephe, Vespero
 tempestiva petit Rhode;
 me lentus Glycerae torret amor meae.

20

Non vides quanto moveas periclo,
 Pyrrhe, Gaetulae catulos leaenae?
 Dura post paulo fugies inaudax
 proelia raptor,

5 cum per obstantis iuvenum catervas
ibit insignem repetens Nearchum :
grande certamen, tibi praeda cedat,
maior an illa.

10 Interim, dum tu celeres sagittas
promis, haec dentis acuit timendos,
arbiter pugnae posuisse nudo
sub pede palmam

fertur et leni recreare vento
sparsum odoratis umerum capillis,
15 qualis aut Nireus fuit aut aquosa
raptus ab Ida.

21

O nata mecum consule Manlio,
seu tu querellas sive geris iocos
seu rixam et insanos amores
seu facilem, pia testa, somnum,
5 quocumque lectum nomine Massicum
servas, moveri digna bono die,
descende, Corvino iubente
promere languidiora vina.

10 Non ille, quamquam Socraticis madet
sermonibus, te negleget horridus :
narratur et prisci Catonis
saepe mero caluisse virtus.

Tu lene tormentum ingenio admoves
plerumque duro ; tu sapientium
15 curas et arcanum iocoso
consilium retegis Lyaeo ;

tu spem reducis mentibus anxiis
 virisque et addis cornua pauperi,
 post te neque iratos trementi
 20 regum apices neque militum arma.

Te Liber et, si laeta aderit, Venus
 segnesque nodum solvere Gratiae
 vivaeque producent lucernae
 dum rediens fugat astra Phoebus.

22

Montium custos nemorumque virgo,
 quae laborantis utero puellas
 ter vocata audis adimisque leto,
 diva triformis,

5 imminens villae tua pinus esto,
 quam per exactos ego laetus annos
 verris obliquum meditantis ictum
 sanguine donem.

23

Caelo supinas si tuleris manus
 nascente luna, rustica Phidyle,
 si ture placaris et horna
 fruge Laris avidaque porca,

5 nec pestilentem sentiet Africum
 fecunda vitis nec sterilem seges
 robiginem aut dulces alumni
 pomifero grave tempus anno.

10 Nam quae nivali pascitur Algidio
devota quercus inter et ilices
aut crescit Albanis in herbis
victima pontificum securis

cervice tinguet: te nihil attinet
temptare multa caede bidentium
15 parvos coronantem marino
rore deos fragilique myrto.

Immunis aram si tetigit manus,
non sumptuosa blandior hostia,
mollivit aversos Penatis
20 farre pio et saliente mica.

24

Intactis opulentior
thesauris Arabum et divitis Indiae
caementis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis et mare Apulicum,
5 si figit adamantinos
summis verticibus dira Necessitas
clavos, non animum metu,
non mortis laqueis expedit caput.
Campestres melius Scythae,
10 quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
vivunt et rigidi Getae,
immetata quibus iugera liberas
fruges et Cererem ferunt,
nec cultura placet longior annua,
15 defunctumque laboribus
aequali recreat sorte vicarius.

Illic matre carentibus
privignis mulier temperat innocens,
nec dotata regit virum
20 coniunx, nec nitido fudit adultero;
dos est magna parentium
virtus et metuens alterius viri
certo foedere castitas,
et peccare nefas aut pretium est mori.
25 O quisquis volet impias
caedis et rabiem tollere civicam,
si quaeret pater urbium
subscribi statuis, indomitam audeat
refrenare licentiam,
30 clarus post genitis, — quatenus, heu nefas!
virtutem incolumem odimus,
sublatam ex oculis quaerimus invidi.
Quid tristes querimoniae,
si non supplicio culpa reciditur,
35 quid leges sine moribus
vanae proficiunt, si neque fervidis
pars inclusa caloribus
mundi nec Boreae finitimum latus
durataeque solo nives
40 mercatorem abigunt, horrida callidi
vincunt aequora navitae,
magnum pauperies opprobrium iubet
quidvis et facere et pati,
virtutisque viam deserit arduae?
45 Vel nos in Capitolium,
quo clamor vocat et turba faventium,
vel nos in mare proximum
gemmas et lapides aurum et inutile

summi materiem mali,
50 mittamus, scelerum si bene paenitet.
Eradenda cupidinis
pravi sunt elementa et tenerae nimis
mentes asperioribus
formandae studiis. Nescit equo rudis
55 haerere ingenuus puer
venarique timet, ludere doctior,
seu Graeco iubeas trocho,
seu malis vetita legibus alea,
cum periura patris fides
60 consortem socium fallat et hospites,
indignoque pecuniam
heredi properet. Scilicet improbae
crescunt divitiae : tamen
curtae nescio quid semper abest rei.

25

Quo me, Bacche, rapis tui
plenum? Quae nemora aut quos agor in specus
velox mente nova? Quibus
antris egregii Caesaris audiar
5 aeternum meditans decus
stellis inserere et consilio Iovis?
Dicam insigne, recens, adhuc
indictum ore alio. Non secus in iugis
exsommis stupet Euhias,
10 Hebrum prospiciens et nive candidam
Thracen ac pede barbaro
lustratam Rhodopen, ut mihi devio
ripas et vacuum nemus
mirari libet. O Naiadum potens

15 Baccharumque valentium
 proceras manibus vertere fraxinos,
 nil parvum aut humili modo,
 nil mortale loquar. Dulce periculum est,
 O Lenaeae, sequi deum
 20 cingentem viridi tempora pampino.

26

Vixi puellis nuper idoneus
 et militavi non sine gloria:
 nunc arma defunctumque bello
 barbiton hic paries habebit,
 5 laevum marinae qui Veneris latus
 custodit. Hic, hic ponite lucida
 funalia et vectis et arcus
 oppositis foribus minacis.
 O quae beatam diva tenes Cyprum et
 10 Memphin carentem Sithonia nive,
 reginā, sublimi flagello
 tange Chloen semel arrogantem.

27

Impios parrae recinentis omen
 ducat et praegnans canis aut ab agro
 rava decurrens lupa Lanuvino
 fetaque volpes;
 5 rumpat et serpens iter institutum,
 si per obliquum similis sagittae
 terruit mannos: ego cui timebo
 providus auspex,

10

antequam stantis repetat paludes
imbrium divina avis imminetum,
oscinem corvum prece suscitabo
solis ab ortu.

15

Sis licet felix, ubicumque mavis,
et memor nostri, Galatea, vivas,
teque nec laevus vetet ire picus
nec vaga cornix.

20

Sed vides quanto trepidet tumultu
pronus Orion? Ego quid sit ater
Hadriae novi sinus et quid albus
peccet Iapix.

25

Hostium uxores puerique caecos
sentiant motus orientis Austri et
aequoris nigri fremitum et trementis
verberè ripas.

30

Sic et Europe niveum doloso
credidit tauro latus et scatentem
beluis pontum mediasque fraudes
palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum et
debitae Nymphis opifex coronae,
nocte sublustri nihil astra praeter
vidit et undas.

35

Quae simul centum tetigit potentem
oppidis Creten, 'Pater, — o relictum
filiae nomen, pietasque' dixit
'victa furore!

Vnde quo veni? Levis una mors est
virginum culpa. Vigilansne ploro
turpe commissum, an vitiis carentem
40 ludit imago

vana, quae porta fugiens eburna
somnia ducit? Meliusne fluctus
ire per longos fuit, an recentis
carpere flores?

45 Si quis infamem mihi nunc iuvenum
dedat iratae, lacerare ferro et
frangere enitar modo multum amati
cornua monstri.

50 Impudens liqui patrios penatis,
impudens Orcum moror. O deorum
si quis haec audis, utinam inter errem
nuda leones!

55 Antequam turpis macies decentis
occupet malas teneraeque sucus
defluat praedae, speciosa quaero
pascere tigris.

60 Vilis Europe, pater urget absens,
Quid mori cessas? Potes hac ab orno
pendulum zona bene te secuta
laedere collum;

sive te rupes et acuta leto
saxa delectant, age te procellae
crede veloci, nisi erile mavis
carpere pensum

65 regius sanguis, dominaeque tradi
barbarae paelex.' Aderat querenti
perfidum ridens Venus et remisso
filius arcu ;

70 mox, ubi lusit satis, ' Abstineto '
dixit ' irarum calidaeque rixae,
cum tibi invisus laceranda reddet
cornua taurus.

Vxor invicti Iovis esse nescis.
Mitte singultus, bene ferre magnam
75 disce fortunam : tua sectus orbis
nomina ducet.'

28

Festo quid potius die
Neptuni faciam? Prome reconditum,
Lyde, strenua Caecubum,
munitaeque adhibe vim sapientiae.
5 Inclinare meridiem
sentis et, veluti stet volucris dies,
parcis deripere horreo
cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
10 Neptunum et viridis Nereidum comas ;
tu curva recines lyra
Latonam et celeris spicula Cynthiae ;
summo carmine quae Cnidon
fulgentisque tenet Cycladas, et Paphum
15 iunctis visit oloribus ;
dicetur merita Nox quoque nenia.

29

Tyrrhena regum progenies, tibi
non ante verso lene merum cado
cum flore, Maecenas, rosarum et
pressa tuis balanus capillis

5 iamdudum apud me est : eripe te morae
ne semper udum Tibur et Aefulae
declive contempleris arvum et
Telegoni iuga parricidae.

Fastidiosam desere copiam et
10 molem propinquam nubibus arduis ;
omitte mirari beatae
fumum et opes strepitumque Romae.

Plerumque gratae divitibus vices,
mundaeque parvo sub lare pauperum
15 cenae sine aulaeis et ostro
sollicitam explicuere frontem.

Iam clarus occultum Andromedae pater
ostendit ignem, iam Procyon furit
et stella vesani Leonis,
20 sole dies referente siccos ;

iam pastor umbras cum grege languido
rivumque fessus quaerit et horridi
dumeta Silvani, caretque
ripa vagis taciturna ventis :

25 tu civitatem quis deceat status
curas et urbi sollicitus times
quid Seres et regnata Cyro
Bactra parent Tanaisque discors.

30 Prudens futuri temporis exitum
caliginosa nocte premit deus,
ridetque si mortalis ultra
fas trepidat. Quod adest memento

componere aequus: cetera fluminis
ritu feruntur, nunc medio alveo
35 cum pace delabentis Etruscum
in mare, nunc lapides adesos

stirpisque raptas et pecus et domos
volventis una, non sine montium
clamore vicinaeque silvae,
40 cum fera diluvies quietos

inritat amnis. Ille potens sui
laetusque deget, cui licet in diem
dixisse 'Vixi; cras uel atra
nube polum pater occupato,

45 vel sole puro: non tamen inritum
quodcumque retro est efficiet, neque
diffinget infectumque reddet
quod fugiens semel hora vexit.'

Fortuna, saevo laeta negotio et
50 ludum insolentem ludere pertinax,
transmutat incertos honores,
nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo manentem: si celeris quatit
pennas, resigno quae dedit et mea
55 virtute me involvo probamque
pauperiem sine dote quaero.

Non est meum, si mugiat Africis
malus procellis, ad miseræ preces
decurrere et votis pacisci,
60 ne Cypriæ Tyriaeque merces
addant avaro divitias mari:
tunc me biremis praesidio scaphae
tutum per Aegaeos tumultus
aura feret geminusque Pollux.

30

Exegi monumentum aere perennius
regalique situ pyramidum altius,
quod non imber edax, non Aquilo impotens
possit diruere aut innumerabilis
5 annorum series et fuga temporum.
Non omnis moriar, multaque pars mei
vitabit Libitinam; usque ego postera
crescam laude recens; dum Capitolium
scandet cum tacita virgine pontifex,
10 dicar, qua violens obstrepat Aufidus
et qua pauper aquae Daunus agrestium
regnavit populorum ex humili potens,
princeps Aeolium carmen ad Italos
deduxisse modos. Sume superbiam
15 quaesitam meritis et mihi Delphica
lauro cinge volens, Melpomene, comam.

LIBER QVARTVS

I

Intermissa, Venus, diu
rursus bella moves? Parce, precor, precor.
Non sum qualis eram bonae
sub regno Cinarae. Desine, dulcium
5 mater saeva Cupidinum,
circa lustra decem flectere mollibus
iam durum imperiis; abi
quo blandae iuvenum te revocant preces.
Tempestivius in domum
10 Pauli purpureis ales oloribus
comissabere Maximi,
si torrere iecur quaeris idoneum.
Namque et nobilis et decens
et pro sollicitis non tacitus reis
15 et centum puer artium
late signa feret militiae tuae,
et quandoque potentior
largi muneribus riserit aemuli,
Albanos prope te lacus
20 ponet marmoream sub trabe citrea.
Illic plurima naribus
duces tura, lyraeque et Berecynthiae
delectabere tibiae
mixtis carminibus non sine fistula;

- 25 illic bis pueri die
     numen cum teneris virginibus tuum
     laudantes pede candido
     in morem Salium ter quatient humum.
 Me nec femina nec puer
 30 iam nec spes animi credula mutui
     nec certare iuvat mero
     nec vincere novis tempora floribus.
 Sed cur heu, Ligurine, cur
     manat rara meas lacrima per genas?
 35 Cur facunda parum decoro
     inter verba cadit lingua silentio?
 Nocturnis ego somniis
     iam captum teneo, iam volucrem sequor
     te per gramina Martii
 40 campi, te per aquas, dure, volubilis.

2

- Pindarum quisquis studet aemulari,
 Iulle, ceratis ope Daedalea
 nititur pennis, vitreo daturus
     nomina ponto.
- 5 Monte decurrens velut amnis, imbres
     quem super notas aluere ripas,
     ferret immensusque ruit profundo
     Pindarus ore,
- 10 laurea donandus Apollinari,
     seu per audacis nova dithyrambos
     verba devolvit numerisque fertur
     lege solutis,

15 seu deos regesve canit, deorum
sanguinem, per quos cecidere iusta
morte Centauri, cecidit tremendae
flamma Chimaerae,

20 sive quos Elea domum reducit
palma caelestis pugilemve equumve
dicit et centum potiore signis
munere donat,

flebili sponsae iuvenemve raptum
plorat et viris animumque moresque
aureos educit in astra nigroque
invidet Orco.

25 Multa Dircaeum levat aura cycnum,
tendit, Antoni, quotiens in altos
nubium tractus : ego apud Matinae
more modoque

30 grata carpentis thyma per laborem
plurimum circa nemus uvidique
Tiburis ripas operosa parvus
carmina fingo.

35 Concines maiore poeta plectro
Caesarem, quandoque trahet ferocis
per sacrum clivum merita decorus
fronde Sygambros ;

40 quo nihil maius meliusve terris
fata donavere bonique divi
nec dabunt, quamvis redeant in aurum
tempora priscum.

Concines laetosque dies et urbis
publicum ludum super impetrato
fortis Augusti reditu forumque
litibus orbum.

45 Tum meae, si quid loquar audiendum,
vocis accedet bona pars, et 'O sol
pulcher, o laudande!' canam, recepto
Caesare felix.

50 Teque dum procedis, 'Io Triumphe!'
non semel dicemus 'Io Triumphe!'
civitas omnis, dabimusque divis
tura benignis.

Te decem tauri totidemque vaccae,
me tener solvet vitulus, relicta
55 matre qui largis iuvenescit herbis
in mea vota,

fronte curvatos imitatus ignis
tertium lunae referentis ortum,
qua notam duxit niveus videri,
60 cetera fulvus.

3

Quem tu, Melpomene, semel
nascentem placido lumine videris,
illum non labor Isthmius
clarabit pugilem, non equus impiger
5 curru ducet Achaico
victorem, neque res bellica Deliis
ornatum foliis ducem,
quod regum tumidas contuderit minas,

ostendet Capitolio ;
10 sed quae Tibur aquae fertile praefluunt
et spissae nemorum comae
fingent Aeolio carmine nobilem.
Romae, principis urbium,
dignatur suboles inter amabilis
15 vatum ponere me choros,
et iam dente minus mordeor invido.
O testudinis aureae
dulcem quae strepitum, Pieri, temperas,
o mutis quoque piscibus
20 donatura cycni, si libeat, sonum,
totum muneris hoc tui est,
quod monstror digito praetereuntium
Romanae fidicen lyrae ;
quod spiro et placeo, si placeo, tuum est.

4

Qualem ministrum fulminis alitem,
cui rex deorum regnum in avis vagas
permisit expertus fidelem
Iuppiter in Ganymede flavo,
5 olim iuventas et patrius vigor
nido laborum propulit inscium,
vernique iam nimbis remotis
insolitos docuere nisus
venti paventem, mox in ovilia
10 demisit hostem vividus impetus,
nunc in reluctantis dracones
egit amor dapis atque pugnae ;

qualemve laetis caprea pascuis
intenta fulvae matris ab ubere

15 iam lacte depulsum leonem
dente novo peritura vidit :

videre Raetis bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici (quibus
mos unde deductus per omne

20 tempus Amazonia securi

dextras obarmet, quaerere distuli,
nec scire fas est omnia), sed diu
lateque victrices catervae
consiliis iuvenis revictae

25 sensere quid mens rite, quid indoles
nutrita faustis sub penetralibus
posset, quid Augusti paternus
in pueros animus Neronēs.

Fortes creantur fortibus et bonis ;
30 est in iuvenis, est in equis patrum
virtus, neque imbellem feroces
progenerant aquilae columbam :

doctrina sed vim promovet insitam,
rectique cultus pectora roborant ;
35 utcumque defecere mores,
indecorant bene nata culpae.

Quid debeas, o Roma, Neronibus,
testis Metaurum flumen et Hasdrubal
devictus et pulcher fugatis
40 ille dies Latio tenebris,

qui primus alma risit adorea,
dirus per urbis Afer ut Italas
    ceu flamma per taedas vel Euris
    per Siculas equitavit undas.

45   Post hoc secundis usque laboribus
    Romana pubes crevit, et impio
    vastata Poenorum tumultu
    fana deos habuere rectos,

50   dixitque tandem perfidus Hannibal:
    ‘Cervi, luporum praeda rapacium,
    sectamur ultro quos opimus
    fallere et effugere est triumphus.

55   Gens quae cremato fortis ab Ilio
    iactata Tuscis aequoribus sacra
    natosque maturosque patres
    pertulit Ausonias ad urbis,

60   duris ut ilex tonsa bipennibus
    nigrae feraci frondis in Algido,
    per damna, per caedis, ab ipso
    ducit opes animumque ferro.

Non hydra secto corpore firmior
vinci dolentem crevit in Herculem,
    monstrumve submittere Colchi
    maius Echioniaeve Thebae.

65   Merses profundo, pulchrior evenit;
    luctere. multa proruet integrum
    cum laude victorem geretque
    proelia coniugibus loquenda.

70 Carthagini iam non ego nuntios
mittam superbos ; occidit, occidit
spes omnis et fortuna nostri
nominis Hasdrubale interempto.'

75 Nil Claudiae non perficient manus,
quas et benigno numine Iuppiter
defendit et curae sagaces
expediunt per acuta belli.

5

Divis orte bonis, optume Romulae
custos gentis, abes iam nimium diu ;
maturum reditum pollicitus patrum
sancto concilio, redi.

5 Lucem redde tuae, dux bone, patriae ;
instar veris enim voltus ubi tuus
adfulsit populo, gratior it dies
et soles melius nitent.

10 Vt mater iuvenem, quem Notus invido
flatu Carpathii trans maris aequora
cunctantem spatio longius annuo
dulci distinet a domo,

votis ominibusque et precibus vocat,
curvo nec faciem litore demovet,
15 sic desideriiis icta fidelibus
quaerit patria Caesarem.

Tutus bos etenim rura perambulat,
nutrit rura Ceres almaque Faustitas,

- 20   pacatum volitant per mare navitae,
        culpari metuit fides,
        nullis polluitur casta domus stupris,
        mos et lex maculosum edomuit nefas,
        laudantur simili prole puerperae,
        culpam poena premit comes.
- 25   Quis Parthum paveat, quis gelidum Scythen,
        quis Germania quos horrida parturit
        fetus, incolumi Caesare? Quis ferae
        bellum curet Hiberiae?
- 30   Condit quisque diem collibus in suis
        et vitem viduas ducit ad arbores;
        hinc ad vina redit laetus et alteris
        te mensis adhibet deum;
- 35   te multa prece, te prosequitur mero
        defuso pateris, et Laribus tuum
        miscet numen, uti Graecia Castoris
        et magni memor Herculis.
- 40   ‘Longas o utinam, dux bone, ferias
        praestes Hesperiae!’ dicimus integro
        sicci mane die, dicimus uvidi,
        cum sol Oceano subest.

6

Dive, quem proles Niobeae magnae
vindicem linguae Tityosque raptor
sensit et Troiae prope victor altae
Phthius Achilles,

- 5   ceteris maior, tibi miles impar,
          filius quamvis Thetidis marinae
          Dardanas turris quateret tremenda
          cuspidē pugnax,
- 10   (illeg, mordaci velut icta ferro
          pinus aut impulsā cupressus Euro,
          procidit late posuitque collum in
          pulvere Teucro ;
- 15   ille non inclusus equo Minervae
          sacra mentito male feriatos
          Troas et lactam Priami choreis
          falleret aulam,
- 20   sed palam captis gravis, heu nefas heu,
          nescios fari pueros Achivis
          ureret flammis, etiam latentem
          matris in alvo,
- nī tuis victus Venerisque gratae
          vocibus divum pater adnuisset
          rebus Aeneae potiore ductos
          alite muros ;)
- 25   doctor argutae fidicen Thaliae,
          Phoebe, qui Xantho lavis amne crinis,
          Dauniae defende decus Camenae,
          levis Agyieū.
- 30   Spiritus Phoebus mihi, Phoebus artem
          carminis nomenque dedit poetae.
          Virginum primae puerique claris
          patribus orti,

35 Deliae tutela deae, fugacis
lynxas et cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem meique
pollicis ictum,
rite Latonae puerum canentes,
rite crescentem face Noctilucam,
40 prosperam frugum celeremque pronos
volvere mensis.
Nupta iam dices 'Ego dis amicum,
saeculo festas referente luces,
reddidi carmen docilis modorum
vatis Horati.'

7

Diffugere nives, redeunt iam gramina campis
arboribusque comae;
mutat terra vices et decrescentia ripas
flumina praetereunt;
5 Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet
ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus et alium
quae rapit hora diem:
frigora mitescunt Zephyris, ver proterit aestas,
10 interitura simul
pomifer autumnus fruges effuderit, et mox
bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant caelestia lunae:
nos ubi decidimus
15 quo pius Aeneas, quo Tullus dives et Ancus,
pulvis et umbra sumus.

Quis scit an adiciant hodiernae crastina summae
tempora di superi ?

Cuncta manus avidas fugient heredis, amico
20 quae dederis animo.

Cum semel occideris et de te splendida Minos
fecerit arbitria,

non, Torquate, genus, non te facundia, non te
restituere pietas.

25 Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
liberat Hippolytum,

nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
vincula Pirithoo.

8

Donarem pateras grataque commodus,

Censorine, meis aera sodalibus,

donarem tripodas, praemia fortium

Graiorum, neque tu pessima munerum

5 ferres, divite me scilicet artium

quas aut Parrhasius protulit aut Scopas,

hic saxo, liquidis ille coloribus

sollers nunc hominem ponere, nunc deum.

Sed non haec mihi vis, non tibi talium

10 res est aut animus deliciarum egens :

gaudes carminibus ; carmina possumus

donare et pretium dicere muneri.

Non incisa notis marmora publicis,

per quae spiritus et vita redit bonis

15 post mortem ducibus, non celeres fugae

reiectaeque retrorsum Hannibalis minae,

non incendia Carthaginis impiae

eius, qui domita nomen ab Africa

20 lucratus rediit, clarius indicant
 laudes quam Calabrae Pierides; neque
 si chartae sileant quod bene feceris,
 mercedem tuleris. Quid foret Iliae
 Mavortisque puer, si taciturnitas
 obstaret meritis invida Romuli?
 25 Ereptum Stygiis fluctibus Aeacum
 virtus et favor et lingua potentium
 vatum divitibus consecrat insulis.
 Dignum laude virum Musa vetat mori;
 caelo Musa beat. Sic Iovis interest
 30 optatis epulis impiger Hercules,
 clarum Tyndaridae sidus ab infimis
 quassas eripiunt aequoribus ratis,
 ornatus viridi tempora pampino
 Liber vota bonos ducit ad exitus.

9

Ne forte credas interitura quae
 longe sonantem natus ad Aufidum
 non ante volgas per artis
 verba loquor socianda chordis:
 5 non, si priores Maeonius tenet
 sedes Homerus, Pindaricae latent
 Caeaeque et Alcaeï minaces
 Stesichorique graves camenae,
 nec, si quid olim lusit Anacreon,
 10 delevit aetas; spirat adhuc amor
 vivuntque commissi calores
 Aeoliae fidibus puellae.

- Non sola comptos arsit adulteri
crinis et aurum vestibus inlitum
15   mirata regalisque cultus
             et comites Helene Lacaena,

primusve Teucer tela Cydonio
direxit arcu ; non semel Ilios
             vexata ; non pugnavit ingens
20   Idomeneus Sthenelusve solus

dicenda Musis proelia ; non ferox
Hector vel acer Deiphobus gravis
             excepit ictus pro pudicis
             coniugibus puerisque primus.

25   Vixere fortes ante Agamemnona
multi ; sed omnes inlacrimabiles
             urgentur ignotique longa
             nocte, carent quia vate sacro.

Paulum sepultae distat inertiae
30   celata virtus. Non ego te meis
             chartis inornatum silebo
             totve tuos patiar labores

impune, Lolli, carpere lividas
obliviones. Est animus tibi
35   rerumque prudens et secundis
             temporibus dubiisque rectus,

vindex avarae fraudis et abstinens
ducentis ad se cuncta pecuniae,
             consulque non unius anni,
40   sed quotiens bonus atque fidus

iudex honestum praetulit utili,
reiecit alto dona nocentium
vultu, per obstantis catervas
explicuit sua victor arma.

45 Non possidentem multa vocaveris
recte beatum ; rectius occupat
nomen beati, qui deorum
muneribus sapienter uti

50 duramque callet pauperiem pati
peiusque leto flagitium timet,
non ille pro caris amicis
aut patria timidus perire.

IO

O crudelis adhuc et Veneris muneribus potens,
insperata tuae cum veniet pluma superbiae
et quae nunc umeris involitant deciderint comae,
nunc et qui color est puniceae flore prior rosae
5 mutatus, Ligurine, in faciem verterit hispidam,
dices 'Heu,' quotiens te speculo videris alterum,
'quae mens est hodie, cur eadem non puero fuit,
vel cur his animis incolumes non redeunt genae?'

II

Est mihi nonum superantis annum
plenus Albani cadus ; est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis ;
est hederæ vis

5 multa, qua crinis religata fulges ;
ridet argento domus ; ara castis
vincta verbenis avet immolato
spargier agno ;

10 cuncta festinat manus, huc et illuc
cursitant mixtae pueris puellae ;
sordidum flammae trepidant rotantes
vertice fumum.

Vt tamen noris quibus advoceris
gaudiis, Idus tibi sunt agendae,
15 qui dies mensem Veneris marinae
findit Aprilem,

iure sollemnis mihi sanctiorque
paene natali proprio, quod ex hac
luce Maecenas meus adfluentis
20 ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit
non tuae sortis iuvenem puella
dives et lasciva, tenetque grata
compede vinctum.

25 Terret ambustus Phaethon avaras
spes, et exemplum grave praebet ales
Pegasus terrenum equitem gravatus
Bellerophontem,

semper ut te digna sequare et ultra
30 quam licet sperare nefas putando
disparem vites. Age iam, meorum
finis amorum,

(non enim posthac alia calebo
femina,) condisce modos, amanda
35 voce quos reddas; minuentur atrae
carmine curae.

I 2

Iam veris comites, quae mare temperant,
impellunt animae lintea Thraciae;
iam nec prata rigent nec fluvii strepunt
hiberna nive turgidi.

5 Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
infelix avis et Cecropiae domus
aeternum opprobrium, quod male barbaras
regum est ultra libidines.

10 Dicunt in tenero gramine pinguium
custodes ovium carmina fistula
delectantque deum cui pecus et nigri
colles Arcadiae placent.

Adduxere sitim tempora, Vergili;
sed pressum Calibus ducere Liberum
15 si gestis, iuvenum nobilium cliens,
nardo vina merebere.

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
qui nunc Sulpiciis accubat horreis,
spes donare novas largus amaraque
20 curarum eluere efficax.

Ad quae si properas gaudia, cum tua
velox merce veni; non ego te meis

immunem meditor tinguere poculis,
plena dives ut in domo.

25 Verum pone moras et studium lucri,
nigrorumque memor, dum licet, ignium
misce stultitiam consiliis brevem :
dulce est desipere in loco.

13

Audivere, Lyce, di mea vota, di
audivere, Lyce : fis anus ; et tamen
vis formosa videri,
ludisque et bibis impudens

5 et cantu tremulo pota Cupidinem
lentum sollicitas. Ille virentis et
doctae psallere Chiaë
pulchris excubat in genis ;

10 importunus enim transvolat aridas
quercus et refugit te quia luridi
dentes, te quia rugae
turpant et capitis nives ;

15 nec Coae referunt iam tibi purpurae
nec cari lapides tempora quae semel
notis condita fastis
inclusit volucris diès.

20 Quo fugit venus, heu, quove color, decens
quo motus ? Quid habes illius, illius,
quae spirabat amores,
quae me surpuerat mihi,

felix post Cinaram notaque et artium
gratarum facies ? Sed Cinarae brevis
annos fata dederunt,
servatura diu parem

25 cornicis vetulae temporibus Lycen,
possent ut iuvenes visere fervidi
multo non sine risu
dilapsam in cineres facem.

14

Quae cura patrum quaeve Quiritium
plenis honorum muneribus tuas,
Auguste, virtutes in aevum
per titulos memoresque fastos

5 aeternet, o qua sol habitabilis
inlustrat oras maxime principum ?
Quem legis expertes Latinae
Vindelici didicere nuper

10 quid Marte posses. Milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Breunosque velocis et arcis
Alpibus impositas tremendis

15 deiecit acer plus vice simplici ;
maior Neronum mox grave proelium
commisit immanisque Raetos
auspiciis pepulit secundis,

spectandus in certamine Martio,
devota morti pectora liberae

- quantis fatigaret ruinis,
20 indomitas prope qualis undas
- exercet Auster Pleiadum choro
scindente nubis, impiger hostium
vexare turmas et frementem
mittere equum medios per ignis
- 25 Sic tauriformis volvitur Aufidus,
qui regna Dauni praefluit Apuli,
cum saevit horrendamque cultis
diluvium meditatur agris,
- ut barbarorum Claudius agmina
30 ferrata vasto diruit impetu,
primosque et extremos metendo
stravit humum, sine clade victor,
- te copias, te consilium et tuos
praebente divos. Nam tibi, quo die
35 portus Alexandria supplex
et vacuum patefecit aulam,
- Fortuna lustris prospera tertio
belli secundos reddidit exitus,
laudemque et optatum peractis
40 imperiis decus adrogavit.
- Te Cantaber non ante domabilis
Medusque et Indus, te profugus Scythes
miratur, o tutela praesens
Italiae dominaeque Romae;
- 45 te fontium qui celat origines
Nilusque et Hister, te rapidus Tigris,

te beluosus qui remotis
    obstrepit Oceanus Britannis,
te non paventis funera Galliae
50 duraeque tellus audit Hiberiae,
    te caede gaudentes Sygambri
    compositis venerantur armis.

15

Phoebus volentem proelia me loqui
victas et urbis increpuit lyra,
    ne parva Tyrrhenum per aequor
    vela darem. Tua, Caesar, actas
5 fruges et agris rettulit uberes
et signa nostro restituit Iovi
    derepta Parthorum superbis
    postibus et vacuum duellis
Ianum Quirini clausit et ordinem
10 rectum evaganti frena licentiae
    iniecit emovitque culpas
    et veteres revocavit artis,
per quas Latinum nomen et Italiae
crevere vires famaue et imperi
15 porrecta maiestas ad ortus
    solis ab Hesperio cubili.
Custode rerum Caesare non furor
civilis aut vis exiget otium,
    non ira, quae procudit ensis
20 et miseras inimicat urbis.

Non qui profundum Danuvium bibunt
edicta rumpent Iulia, non Getae,
non Seres infidive Persae,
non Tanain prope flumen orti.

25 Nosque et profestis lucibus et sacris
inter iocosi munera Liberi,
cum prole matronisque nostris
rite deos prius adprecati,

virtute functos more patrum duces
30 Lydis remixto carmine tibiis
Troiamque et Anchisen et almae
progeniem Veneris canemus.

CARMEN SAECVLARE

Phoebe silvarumque potens Diana,
lucidum caeli decus, o colendi
semper et culti, date quae precamur
tempore sacro,

5 quo Sibyllini monuere versus
virgines lectas puerosque castos
dis quibus septem placuere colles
dicere carmen.

10 Alme Sol, curru nitido diem qui
promis et celas, aliusque et idem
nasceris, possis nihil urbe Roma
visere maius.

15 Rite maturos aperire partus
lenis, Ilithyia, tuere matres,
sive tu Lucina probas vocari
seu Genitalis.

20 Diva, producas subolem patrumque
prosperes decreta super iugandis
feminis prolisque novae feraci
lege marita,

certus undenos deciens per annos
orbis ut cantus referatque ludos,
ter die claro totiensque grata
    nocte frequentis.

25   Vosque veraces cecinisse, Parcae,
quod semel dictum est stabilisque rerum
terminus servet, bona iam peractis
    iungite fata.

30   Fertilis frugum pecorisque Tellus
spicea donet Cererem corona;
nutriant fetus et aquae salubres
    et Iovis auras.

35   Condito mitis placidusque telo
supplices audi pueros, Apollo;
siderum regina bicornis audi,
    Luna, puellas.

40   Roma si vestrum est opus Iliaeque
litus Etruscum tenuere turmae,
iussa pars mutare laris et urbem
    sospite cursu,

cui per ardentem sine fraude Troiam
castus Aeneas patriae superstes
liberum munivit iter, daturus
    plura relictis,

45   di, probos mores docili iuventae,
di, senectuti placidae quietem,
Romulae genti date remque prolemque
    et decus omne;

50 quaeque vos bobus veneratur albis
clarus Anchisae Venerisque sanguis,
impetret, bellante prior, iacentem
lenis in hostem.

55 Iam mari terraque manus potentis
Medus Albanasque timet securis,
iam Scythae responsa petunt, superbi
nuper, et Indi.

60 Iam Fides et Pax et Honor Pudorque
priscus et neglecta redire Virtus
audet, adparetque beata pleno
Copia cornu.

Augur et fulgente decorus arcu
Phoebus acceptusque novem Camenis,
qui salutari levat arte fessos
corporis artus,

65 si Palatinas videt aequus aras,
remque Romanam Latiumque felix
alterum in lustrum meliusque semper
prorogat aevum ;

70 quaeque Aventinum tenet Algidumque
quindecim Diana preces virorum
curat et votis puerorum amicas
adplicat auris.

75 Haec Iovem sentire deosque cunctos
spem bonam certamque domum reporto,
doctus et Phoebi chorus et Dianae
dicere laudes.

EPODON LIBER

I

Ibis Liburnis inter alta navium,
    amice, propugnacula,
paratus omne Caesaris periculum
    subire, Maecenas, tuo.
5 Quid nos, quibus te vita si superstitute
    iucunda, si contra, gravis?
utrumne iussi persequemur otium,
    non dulce, ni tecum simul,
an hunc laborem, mente laturi decet
10   qua ferre non mollis viros?
Feremus, et te vel per Alpium iuga
    inhospitalem et Caucasum,
vel Occidentis usque ad ultimum sinum
    forti sequemur pectore.
15 Roges tuum labore quid iuvem meo,
    imbellis ac firmus parum?
Comes minore sum futurus in metu,
    qui maior absentis habet,
ut adsidens implumibus pullis avis
20   serpentium adlapsus timet
magis relictis, non, ut adsit, auxili
    latura plus praesentibus.
Libenter hoc et omne militabitur
    bellum in tuae spem gratiae,

25 non ut iuvençis inligata pluribus
aratra nitantur meis
pecusve Calabris ante sidus fervidum
Lucana mutet pascuis,
neque ut superni villa candens Tusculi
30 Circaea tangat moenia.
Satis superque me benignitas tua
ditavit ; haud paravero
quod aut avarus ut Chremes terra premam,
discinctus aut perdam nepos.

2

Beatus ille qui procul negotiis,
ut prisca gens mortalium,
paterna rura bobus exercet suis,
solutus omni faenore,
5 neque excitatur classico miles truci,
neque horret iratum mare,
forumque vitat et superba civium
potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
10 altas maritat populos,
aut in reducta valle mugientium
prospectat errantis greges,
inutilisve falce ramos amputans
feliciores inserit,
15 aut pressa puris mella condit amphoris,
aut tondet infirmas ovis ;
vel, cum decorum mitibus pomis caput
autumnus agris extulit,
ut gaudet insitiva decerpens pira,

- 20 certantem et uvam purpurae,
qua muneretur te, Priape, et te, pater
Silvane, tutor finium.
Libet iacere modo sub antiqua ilice,
modo in tenaci gramine;
25 labuntur altis interim ripis aquae,
queruntur in silvis aves,
frondesque lymphis obstrepunt manantibus,
somnos quod invitet levis.
At cum tonantis annus hibernus Iovis
30 imbris nivisque comparat,
aut trudit acris hinc et hinc multa cane
apros in obstantis plagas,
aut amite levi rara tendit retia,
turdus edacibus dolos,
35 pavidumque leporem et advenam laqueo gruem
iucunda captat praemia.
Quis non malarum quas amor curas habet
haec inter obliviscitur?
Quod si pudica mulier in partem iuvet
40 domum atque dulcis liberos,
Sabina qualis aut perusta solibus
pernicis uxor Apuli,
sacrum vetustis exstruat lignis focum
lassi sub adventum viri,
45 claudensque textis cratibus laetum pecus
distenta siccet ubera,
et horna dulci vina promens dolio
daptes inemptas adparet;
non me Lucrina iuverint conchyliis
50 magisve rhombus aut scari,
si quos Eois intonata fluctibus

hiems ad hoc vertat mare ;
non Afra avis descendat in ventrem meum,
non attagen Ionicus
55 iucundior quam lecta de pinguissimis
    oliva ramis arborum,
aut herba lapathi prata amantis et gravi
    malvae salubres corpori,
vel agna festis caesa Terminalibus,
60 vel haedus ereptus lupo.
Has inter epulas ut iuvat pastas ovis
    videre properantis domum,
videre fessos vomerem inversum boves
    collo trahentis languido,
65 positosque vernas, ditis examen domus,
    circum renidentis Laris.
Haec ubi locutus faenerator Alfius,
    iam iam futurus rusticus,
omnem redegit Idibus pecuniam ;
70 quaerit Kalendis ponere.

3

Parentis olim si quis impia manu
    senile guttur fregerit,
edit cicutis alium nocentius.
    O dura messorum ilia !
5 Quid hoc veneni saevit in praecordiis ?
    Num viperinus his cruor
incoctus herbis me fefellit, an malas
    Canidia tractavit dapes ?
Vt Argonautas praeter omnis candidum
10 Medea mirata est ducem,

ignota tauris inligaturum iuga
 perunxit hoc Iasonem ;
 hoc delibutis ulta donis paelicem
 serpente fugit alite.

15 Nec tantus umquam siderum insedit vapor
 siticulosae Apuliae,
 nec munus umeris efficacis Herculis
 inarsit aestuosius.
 At si quid umquam tale concupiveris,
 20 iocose Maecenas, precor
 manum puella savio opponat tuo,
 extrema et in sponda cubet.

4

Lupis et agnis quanta sortito obtigit,
 tecum mihi discordia est,
 Hibericis peruste funibus latus
 et crura dura compe.

5 Licet superbus ambules pecunia,
 fortuna non mutat genus.
 Videsne, Sacram metiente te viam
 cum bis trium ulnarum toga,
 ut ora vertat huc et huc euntium
 10 liberrima indignatio ?

‘Sectus flagellis hic triumviralibus
 praeconis ad fastidium
 arat Falerni mille fundi iugera
 et Appiam mannis terit
 15 sedilibusque magnus in primis eques
 Othone contempto sedet.
 Quid attinet tot ora navium gravi

rostrata duci pondere
contra latrones atque servilem manum,
hoc, hoc tribuno militum?'

5

'At o deorum quicquid in caelo regit
terrās et humanum genus,
quid iste fert tumultus, et quid omnium
vultus in unum me truces?

Per liberos te, si vocata partibus
Lucina veris adfuit,
per hoc inane purpurae decus precor,
per improbaturum haec Iovem,
quid ut noverca me intueris aut uti
petita ferro belua?'

Vt haec trementi questus ore constitit
insignibus raptis puer,
impube corpus quale posset impia
mollire Thracum pectora,
Canidia, brevibus implicata viperis
crinis et incomptum caput,
iubet sepulcris caprificos erutas,
iubet cupressos funebris
et uncta turpis ova ranae sanguine
plumamque nocturnae strigis
herbasque quas Iolcos atque Hiberia
mittit venenorum ferax,
et ossa ab ore rapta ieiunae canis
flammis aduri Colchicis.

At expedita Sagana, per totam domum
spargens Avernalis aquas,

horret capillis ut marinus asperis
echinus aut currens aper.
Abacta nulla Veia conscientia
30 ligonibus duris humum
exhauriebat ingemens laboribus,
quo posset infossus puer
longo die bis terque mutatae dapis
inemori spectaculo,
35 cum promineret ore quantum exstant aqua
suspensa mento corpora,
exsecta uti medulla et aridum iecur
amoris esset poculum,
interminato cum semel fixae cibo
40 intabuissent pupulae.
Non defuisse masculae libidinis
Ariminensem Foliam
et otiosa credidit Neapolis
et omne vicinum oppidum,
45 quae sidera excantata voce Thessala
lunamque caelo deripit.
Hic inresectum saeva dente livido
Canidia rodens pollicem
quid dixit aut quid tacuit? 'o rebus meis
50 non infideles arbitrae,
Nox et Diana, quae silentium regis,
arcana cum fiunt sacra,
nunc, nunc adeste, nunc in hostilis domos
iram atque numen vertite.
55 Formidolosis dum latent silvis ferae
dulci sopore languidae,
senem, quod omnes rideant, adulterum
latrent Suburanae canes,

nardo perunctum quale non perfectius
60   meae laborarint manus.
Quid accidit? Cur dira barbarae minus
      venena Medae valent,
quibus superbam fugit ulta paelicem,
      magni Creontis filiam,
65   cum palla, tabo munus imbutum, novam
      incendio nuptam abstulit?
Atqui nec herba nec latens in asperis
      radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
70   oblivione paelicum.
A, a, solutus ambulat veneficae
      scientioris carmine.
Non usitatis, Vare, potionibus,
      o multa fleturum caput,
75   ad me recurres, nec vocata mens tua
      Marsis redibit vocibus:
maius parabo, maius infundam tibi
      fastidienti poculum,
priusque caelum sidet inferius mari,
80   tellure porrecta super,
quam non amore sic meo flagres uti
      bitumen atris ignibus.'
Sub haec puer iam non, ut ante, mollibus
      lenire verbis impias,
85   sed dubius unde rumperet silentium,
      misit Thyesteas preces:
'venena magnum fas nefasque non valent
      convertere humanam vicem.
diris agam vos; dira detestatio
90   nulla expiatur victima.

Quin ubi perire iussus exspiravero,
     nocturnus occurram furor,
 petamque voltus umbra curvis unguibus,
     quae vis deorum est manium,
 95 et inquietis adsidens praeccordiis
     pavore somnos auferam.
 Vos turba vicatim hinc et hinc saxis petens
     contundet obscaenas anus;
 post insepulta membra different lupi
 100 et Esquilinae alites;
 neque hoc parentes, heu mihi superstites,
     effugerit spectaculum.'

6

Quid immerentis hospites vexas canis
     ignavus adversum lupos?
 Quin huc inanis, si potes, vertis minas
     et me remorsurum petis?
 5 Nam qualis aut Molossus aut fulvus Lacon,
     amica vis pastoribus,
 agam per altas aure sublata nivis
     quaecumque praecedet fera.
 Tu cum timenda voce complesti nemus,
 10 proiectum odoraris cibum.
 Cave, cave: namque in malos asperrimus
     parata tollo cornua,
 qualis Lycambae spretus infido gener
     aut acer hostis Bupalus.
 15 An, si quis atro dente me petiverit,
     inultus ut flebo puer?

7

Quo, quo scelesti ruitis? aut cur dexteris
aptantur enses conditi?

Parumne campis atque Neptuno super
fusum est Latini sanguinis, —

5 non ut superbas invidae Carthaginis

Romanus arcis ureret,

intactus aut Britannus ut descenderet

Sacra catenatus via,

sed ut secundum vota Parthorum sua

10 urbs haec periret dextera.

neque hic lupis mos nec fuit leonibus,

numquam nisi in dispar feris.

Furorne caecus an rapit vis acrior

an culpa? Responsum date!

15 Tacent, et albus ora pallor inficit,

mentesque percussae stupent.

Sic est: acerba fata Romanos agunt

scelusque fraternae necis,

ut immerentis fluxit in terram Remi

20 sacer nepotibus cruor.

8

Rogare longo putidam te saeculo

viris quid enervet meas,

cum sit tibi dens ater et rugis vetus

frontem senectus exaret,

5 hietque turpis inter aridas natis

podex velut crudae bovis!

Sed incitat me pectus et mammae putres,

equina quales ubera,

venterque mollis et femur tumentibus
 10   exile suris additum.
 Esto beata, funus atque imagines
       ducant triumphales tuum,
 nec sit marita quae rotundioribus
       onusta bacis ambulet.
 15   Quid quod libelli Stoici inter sericos
       iacere pulvillos amant?
 Inlitterati num minus nervi rigent?
       minusve languet fascinum,
 quod ut superbo provoces ab inguine,
 20   ore adlaborandum est tibi?

9

Quando repostum Caecubum ad festas dapes
       victore laetus Caesare
 tecum sub alta (sic Iovi gratum) domo,
       beate Maecenas, bibam,
 5   sonante mixtum tibiis carmen lyra,
       hac Dorium, illis barbarum?
 ut nuper, actus cum freto Neptunius
       dux fugit ustis navibus,
 minatus urbi vincla quae detraxerat
 10   servis amicus perfidis.
 Romanus ehcu (posteri negabitis)
       emancipatus feminae
 fert vallum et arma, miles et spadonibus
       servire rugosis potest,
 15   interque signa turpe militaria
       sol adspicit conopium.
 Ad hoc frementis verterunt bis mille equos

Galli canentes Caesarem,
hostiliumque navium portu latent
20 puppès sinistrorsum citae.
Io Triumphe, tu moraris aureos
currus et intactas boves?
Io Triumphe, nec Iugurthino parem
bello reportasti ducem,
25 neque Africanum, cui super Carthaginem
virtus sepulcrum condidit.
Terra marique victus hostis punico
lugubre mutavit sagum;
aut ille centum nobilem Cretam urbibus,
30 ventis iturus non suis,
exercitatas aut petit Syrtis Noto,
aut fertur incerto mari.
Capaciores adfer huc, puer, scyphos
et Chia vina aut Lesbia,
35 vel quod fluentem nauseam coerceat
metire nobis Caecubum.
Curam metumque Caesaris rerum iuvat
dulci Lyaeo solvere.

10

Mala soluta navis exit alite,
ferens olentem Mevium:
ut horridis utrumque verberes latus,
Auster, memento, fluctibus;
5 niger rudentis Euris inverso mari
fractosque remos differat;
insurgat Aquilo, quantus altis montibus
frangit trementis ilices,

nec sidus atra nocte amicum adpareat,
 10   qua tristis Orion cadit,
 quietiore nec feratur aequore
       quam Graia victorum manus,
 cum Pallas usto vertit iram ab Ilio
       in impiam Aiakis ratem.
 15   O quantus instat navitis sudor tuis
       tibique pallor luteus
 et illa non virilis eiulatio
       preces et aversum ad Iovem,
 Ionius udo cum remugiens sinus
 20   Noto carinam ruperit.
 Opima quod si praeda curvo litore
       porrecta mergos iuverit,
 libidinosus immolabitur caper
       et agna Tempestatibus.

I I

Petti, nihil me sicut antea iuvat
       scribere versiculos amore percussum gravi,
 amore qui me praeter omnis expetit
       mollihus in pueris aut in puellis urere.
 5   Hic tertius December, ex quo destiti
       Inachia furere, silvis honorem decutit.
 Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
       fabula quanta fui! Conviviorum et paenitet,
 in quis amantem languor et silentium
 10   arguit et latere petitus imo spiritus!
 'Contrane lucrum nil valere candidum
       pauperis ingenium!' querebar adplorans tibi,
 simul calentis inverecundus deus

fervidiore mero arcana promorat loco.
 15 'Quod si meis inaestuēt praecordiis
 libera bilis, ut haec ingrata ventis dividat
 fomenta vulnus nil malum levantia,
 desinet imparibus certare submotus pudor.'
 Vbi haec severus te palam laudaveram,
 20 iussus abire domum ferebar incerto pede
 ad non amicos heu mihi postis et heu
 limina dura, quibus lumbos et infregi latus.
 Nunc glorientis quamlibet mulierculam
 vincere mollitia amor Lycisci me tenet;
 25 unde expedire non amicorum queant
 libera consilia nec contumeliae graves,
 sed alius ardor aut puellae candidae
 aut teretis pueri longam renodantis comam.

I 2

Quid tibi vis, mulier nigris dignissima barris?
 Munera cur mihi quidve tabellas
 mittis, nec firmo iuveni neque naris obesae?
 Namque sagacius unus odoror,
 5 polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
 quam canis acer ubi lateat sus.
 Qui sudor vietis et quam malus undique membris
 crescit odor, cum pene soluto
 indomitam properat rabiem sedare, neque illi
 10 iam manet umida creta colorque
 stercore fucatus crocodili, iamque subando
 tenta cubilia tectaque rumpit!
 Vel mea cum saevis agitat fastidia verbis:
 'Inachia langues minus ac me;

- 15 Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad unum
 mollis opus. Pereat male quae te
 Lesbia quaerenti taurum monstravit inertem,
 cum mihi Cous adesset Amyntas,
 cuius in indomito constantior inguine nervus
 20 quam nova collibus arbor inhaeret.
 Muricibus Tyriis iteratae vellera lanae
 cui properabantur? Tibi nempe,
 ne foret aequalis inter conviva, magis quem
 diligeret mulier sua quam te.
 25 O ego non felix, quam tu fugis ut pavet acris
 agna lupos capreaeque leones.'

13

- Horrida tempestas caelum contraxit, et imbres
 nivesque deducunt Iovem; nunc mare, nunc silvae
 Threicio Aquilone sonant: rapiamus, amici,
 occasionem de die, dumque virent genua
 5 et decet, obducta solvatur fronte senectus.
 Tu vina Torquato move consule pressa meo.
 Cetera mitte loqui; deus haec fortasse benigna
 reducet in sedem vice. Nunc et Achaemenio
 perfundi nardo iuvat et fide Cyllenea
 10 levare diris pectora sollicitudinibus,
 nobilis ut grandi cecinit centaurus alumno:
 'Invicte, mortalis dea nate puer Thetide,
 te manet Assaraci tellus, quam frigida parvi
 findunt Scamandri flumina lubricus et Simois,
 15 unde tibi redditum certo subtemine Parcae
 rupere, nec mater domum caerula te revehet.
 Illic omne malum vino cantuque levato,
 deformis aegrimoniae dulcibus adloquiis.'

14

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis
oblivionem sensibus,
pocula Lethaeos ut si ducentia somnos
arente fauce traxerim,
5 candide Maecenas, occidis saepe rogando
deus, deus nam me vetat
inceptos, olim promissum carmen, iambos
ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Bathyllo
10 Anacreonta Teium,
qui persaepe cava testudine flevit amorem
non elaboratum ad pedem.
Vreris ipse miser; quod si non pulchrior ignis
accendit obsessam Ilion,
15 gaude sorte tua: me libertina nec uno
contenta Phryne macerat.

15

Nox erat et caelo fulgebat luna sereno
inter minora sidera,
cum tu, magnorum numen laesura deorum,
in verba iurabas mea,
5 artius atque hedera procera adstringitur ilex
lentis adhaerens bracchiis,
dum pecori lupus et nautis infestus Orion
turbaret hibernum mare
intonsosque agitare Apollinis aura capillos,
10 fore hunc amorem mutuum.
O dolitura mea multum virtute Neaera!
nam si quid in Flacco viri est,

non feret adsiduas potiori te dare noctis,
 et quaeret iratus parem;
 15 nec semel offensi cedit constantia formae,
 si certus intrarit dolor.
 Et tu, quicumque es felicior atque meo nunc
 superbus incedis malo,
 sis pecore et multa dives tellure licebit
 20 tibi que Pactolus fluat,
 nec te Pythagorae fallant arcana renati,
 formaque vincas Nirea,
 heu heu, translatos alio maerebis amores;
 ast ego vicissim risero.

16

Altera iam teritur bellis civilibus aetas,
 suis et ipsa Roma viribus ruit.
 Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi
 minacis aut Etrusca Porsenae manus,
 5 aemula nec virtus Capuae nec Spartacus acer
 novisque rebus infidelis Allobrox,
 nec fera caerulea domuit Germania pube
 parentibusque abominatus Hannibal,
 impia perdemus devoti sanguinis aetas,
 10 ferisque rursus occupabitur solum.
 Barbarus heu cineres insistet victor et urbem
 eques sonante verberabit ungula,
 quaeque carent ventis et solibus ossa Quirini
 (nefas videre) dissipabit insolens.
 15 Forte quid expediat communiter aut melior pars
 malis carere quaeritis laboribus.
 Nulla sit hac potior sententia : Phocaeorum

velut profugit exsecrata civitas
agros atque laris patrios habitandaque fana
20   apris reliquit et rapacibus lupis,
ire pedes quocumque ferent, quocumque per undas
Notus vocabit aut protervus Africus.
Sic placet, an melius quis habet suadere? Secunda
ratem occupare quid moramur alite?
25   Sed iuremus in haec: 'Simul imis saxa renarint
vadis levata, ne redire sit nefas;
neu conversa domum pigeat dare lintea quando
Padus Matina laverit cacumina,
in mare seu celsus procurrerit Appenninus,
30   novaque monstra iunxerit libidine
mirus amor, iuvet ut tigris subsidere cervice
adulteretur et columba miluo,
credula nec rivos timeant armenta leones,
ametque salsa levis hircus aequora.'
35   Haec et quae poterunt reditus abscindere dulcis
eamus omnis exsecrata civitas,
aut pars indocili melior grege; mollis et exspes
inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
40   Etrusca praeter et volate litora.
Nos manet Oceanus circumvagus; arva beata
petamus, arva divites et insulas,
reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis
et imputata floret usque vinea,
45   germinat et numquam fallentis termes olivae
suamque pulla ficus ornat arborem,
mella cava manant ex ilice, montibus altis
levis crepante lympa desilit pede.
Illic iniussae veniunt ad mulctra capellae,

50   refertque tenta grex amicus ubera,
          nec vespertinus circum gemit ursus ovile,
          neque intumescit alta viperis humus;
 61   nulla nocent pecori contagia, nullius astri
          gregem aestuosa torret impotentia.
 53   Pluraque felices mirabimur, ut neque largis
          aquosus Eurus arva radat imbribus,
 55   pingua nec siccis urantur semina glaebis,
          utrumque rege temperante caelitum.
          Non huc Argoo contendit remige pinus,
          neque impudica Colchis intulit pedem;
          non huc Sidonii torserunt cornua nautae,
 60   laboriosa nec cohors Ulixei:
 63   Iuppiter illa piae secrevit litora genti,
          ut inquinavit aere tempus aureum;
 65   aere, dehinc ferro duravit saecula, quorum
          piis secunda vate me datur fuga.

17

         'Iam iam efficaci do manus scientiae,
          supplex et oro regna per Proserpinae,
          per et Dianae non movenda numina,
          per atque libros carminum valentium
 5   refixa caelo devocare sidera,
          Canidia, parce vocibus tandem sacris
          citumque retro solve, solve turbinem.
          Movit nepotem Telephus Nereium,
          in quem superbus ordinarat agmina
 10   Mysorum et in quem tela acuta torserat.
          Unxere matres Iliae addictum feris
          alitibus atque canibus homicidam Hectorem,

postquam relictis moenibus rex procidit
heu pervicacis ad pedes Achillei.

15 Saetosa duris exuere pellibus
laboriosi remiges Ulixei
volente Circa membra ; tunc mens et sonus
relapsus atque notus in voltus honor.

20 Dedi satis superque poenarum tibi,
amata nautis multum et institoribus.

Fugit iuventas et verecundus color,
reliquit ossa pelle amicta lurida,
tuis capillus albus est odoribus ;
nullum a labore me reclinat otium,
25 urget diem nox et dies noctem, neque est
levare tenta spiritu praecordia.

Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina
caputque Marsa dissilire nenia.

30 Quid amplius vis ? O mare et terra, ardeo
quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore nec Sicana fervida
virens in Aetna flamma : tu, donec cinis
iniuriosis aridus ventis ferar,
35 cales venenis officina Colchicis.

Quae finis aut quod me manet stipendium ?

Effare ! Iussas cum fide poenas luam,
paratus expiare seu poposceris
centum iuvencis, sive mendaci lyra
40 voles, sonare ' Tu pudica, tu proba
perambulabis astra sidus aureum.'

Infamis Helenae Castor offensus vicem
fraterque magni Castoris, victi prece
adempta vati reddidere lumina :

- 45 et tu (potes nam) solve me dementia,
o nec paternis obsoleta sordibus,
nec in sepulcris pauperum prudens anus
novendialis dissipare pulveres!
'Tibi hospitale pectus et purae manus,
50 tuusque venter Pactumeius, et tuo
cruore rubros obstetrix pannos lavit,
utcumque fortis exsilis puerpera.'
' Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora navitis
55 Neptunus alto tundit hibernus salo.
Inultus ut tu riseris Cotyttia
volgata, sacrum liberi Cupidinis,
et Esquilini pontifex venefici
impune ut urbem nomine impleris meo?
60 Quid proderit ditasse Paelignas anus
velociusve miscuisse toxicum?
Sed tardiora fata te votis manent:
ingrata misero vita ducenda est in hoc,
novis ut usque suppetas laboribus.
65 Optat quietem Pelopis infidi pater,
egens benignae Tantalus semper dapis,
optat Prometheus obligatus aliti,
optat supremo conlocare Sisyphus
in monte saxum: sed vetant leges Iovis.
70 Voles modo altis desilire turribus,
modo ense pectus Norico recludere,
frustra que vincla gutturi nectes tuo
fastidiosa tristis aegrimonia.
Vectabor umeris tunc ego inimicis eques,
75 meaeque terra cedet insolentiae.
An quae movere cereas imagines,

80

ut ipse nosti curiosus, et polo
deripere lunam vocibus possim meis,
possim crematos excitare mortuos
desiderique temperare pocula,
plorem artis in te nil agentis exitus?’

C I C E R O

CICERO. CATO MAIOR DE SENECTUTE, \$0.80

Edited by FRANK G. MOORE, Ph.D., Associate Professor of Latin and of Roman Archaeology, Dartmouth College. Text Edition, \$0.30

AN edition embodying much new critical material, and abundant grammatical helps. Unusual attention has been paid to those rhetorical features which are most likely to be misunderstood, to the confusion of the argument, while at the same time both grammar and rhetoric have been treated as a means to an end. The text is supplied with very full footnotes. The scholarly introduction sets forth the character of Cato clearly and impressively, and is supplemented by a comparative list of distinguished old men, and by verses by Pope Leo XIII on Frugality and the Green Old Age. There are critical notes, and an index.

CICERO. LAELIUS DE AMICITIA . . . \$0.75

Edited by CLIFTON PRICE, Ph.D., Assistant Professor of Latin, University of California. Text Edition, \$0.30

THIS edition enables the student to understand and interpret the text, and contains enough elementary matter to adapt it to use in the best preparatory schools, and at the same time enough advanced material for the first year in college. The book is complete in itself, the grammatical principles being stated in the notes. The notes at the bottom of the page have been made very comprehensive, and the proper balance has been preserved between the notes on syntax and those on interpretation. The system of cross-reference, and the emphasis laid on the figures of speech and grammar, form strong features of the book.

AMERICAN BOOK COMPANY

LIVY AND HORACE

SELECTIONS FROM LIVY \$1.50

Edited by HARRY E. BURTON, Ph.D., Professor of
Latin, Dartmouth College. Text Edition, \$0.35

THESE selections are intended to give a more comprehensive idea of Livy's genius and versatility than can be had from the reading of any one or two books, and also to provide material dealing with the more significant and interesting periods of the early history of Rome. The passages are varied in nature, and are not confined to military history; they are not so short as to appear fragmentary. Each subject is presented in a series of continuous chapters, the notes supplying introductory and explanatory material for a proper understanding of the period. There is a comprehensive introduction, and a complete system of cross-reference.

HORACE. ODES, EPODES, AND CARMEN SAECULARE \$1.50

Edited by CLIFFORD H. MOORE, Ph.D., Professor
of Latin, Harvard University. Text Edition, \$0.40

WHILE elementary matters have not been neglected in this edition, particular attention has been devoted to the literary side of Horace's work, and to his literary relations. The introduction, besides dealing with the poet's life and writings, discusses his lyric metres and peculiarities of syntax. The commentary is not limited to the baldest aids, but is intended to give such assistance in interpretation as may help students to some appreciation of Horace's art and charm. The relation of the poet to his Greek models, and especially his influence on subsequent Latin literature, are clearly shown.

AMERICAN BOOK COMPANY

